



Jacobi a Wassenaer Aenmerckingen op den nieuwen stelregel van Johan Stampioen, d'jonge

<https://hdl.handle.net/1874/22018>

IACOBI A W^EASSENAER.

Aenmerkingen op den Nieuwen
S T E L - R E G E L
V A N

IOHAN STAMPIOEN, D'JONGE.

*Cortelick vervattende ende uytleggende alle 't gene te
leeren is uyt den voorseyde nieuwe STEL-REGEL
ende alle andere Schriften door den selven
STAMPIOEN tot nu toe uytgegeven.*



TOT LEYDEN,
By IAN MAIRE, 1639-

Druck-fauten.

Gunstige Leefter. Alsoo dit Boekken gedrukt is in afwoesen van den Nuchter/ sijnder verschepte fauten ingekroopen / daer van de boornaemste sijn. pag. 4. lin. 9. alwaer na dese woorden/nae de tel-konst/ als naede meet-konst moet worden bygeboecht/ ende oock die van X⁵ ende X⁶ nae de Meet-konst. pag. 9. l. 15. in plaetse van maer V⁵. om dat V¹²⁵ den teerling van V⁵ leest/ maer liever V^q 128. om dat hy hier irrationale ghetalen ghebruyckt/ als ledige/ ende V¹²⁸ den teerling van V^q 128. Ende in de volgende linie in plaetse van V¹¹⁷ leest V¹⁸. pag. 10. l. 4. in plaetse van ende/leest maer. p. 16 tussen l. 12 ende 13 moet worden ingeboecht/ Wenmerkingen op alle de andere Schriften/ dooz J. Stampioen de jonge/ booz den Stel-reegel uytgegeeven/ dat tot Tjtel dient aen het tweede deel van dit jegenwoordich Tractaet. van pag. 30. l. 6. tot pag. 33. l. 23. item van pag. 39. l. 10 tot pag. 40. l. 28. item van p. 41. l. 4. tot p. 42. l. 30. item van p. 49. l. 10. tot p. 50. l. 13 ende op verschepte andere plaetsen/ daer de woorden van Stampioen ofte andere woorden verhaelt/ hadde men verscheptenheyt van letteren behooren te gebuycken/ om alle dubbelsinnicheyt booz te komen. pag. 51. l. 7. booz als men leest/ ten sy men. pag. 52. l. 3. in plaetse van V¹⁰⁴⁸⁵⁵⁷. leest V¹⁰⁴⁸⁵⁵⁷ pag. 54. lin. 2. van sijn eerste/ leest die van sijn eerste. ende de tweede linie daer aenvolgende. sich heeft. leest/ die sich heeft. pag. 57. l. 19. na dese reste. leest. nae de reste. mede sijnder verschepte fauten begaen in het distingueeren/ ende onderscheyden van den sin/ ende van een letter booz een ander te stellen/ dat den Lefer licht sal vallen te verbeeteren soo't hem gelieft.

Kort begriip ende Vyt-legginge
 Van al 'tgene men can leeren uyt den nieuwen
 S T E L - R E G E L
 van I. STAMPJOEN D'IONGE.



N de *Algebra* ofte Stel-regel, brenghmen
 altijd 'tgene men soeckt tot een verghelij-
 kinge, door eenige bekende grootheyden,
 in welke verghelijkingen de hooghte on-
 bekende grootheyd in sommigen een wortel
 ofte x is, in andere een viercant ofte xx , in
 andere een teerlingh ofte x^3 , in andere x^4 , x^5 , x^6 , x^7 , &c.
 nae dat het vraegh-stuck swaer is. Ende men can de selve ont-
 binden in twee manieren, te weten, nae de tel-konst ofte nae
 de meet-konst. In dese soecktmen een rechte linie die de
 lenghte is van x . in de andere soecktmen eenige getalen om
 deselve lenghte van x uyt te spreken (sonder te reekenen en
 derde manier van ontbindinghe, daer door men alleenlijk
 soeckt te naerderen met rationale getalen aen de lenghte van
 x , om dat deselve van niemant voor wif-konstich wordtaenge-
 genomen) aengaende de vergelijkinge van x ende xx . men
 heeft over veel jaren gheweten de manier om die te ontbin-
 den. Maer die van x^3 sijn van tweederley aert, om datmen
 in eenige de lenghte van x met passer ende rijs op een vlacke
 gront can vinden: inde andere niet, maer men moet daer toe
 ten minsten een Kegel-snede ghebruycken. Ende nae de Tel-
 konst sijn dese leste wederom van tweederley aerdt, om dat de
 eene uytgesproken kunnen worden met de wortelen van eeni-
 ge teerlingen, de andere niet, maer wel met ghetalen die de
 doorsnijdinge van een hoeck in drie gelijke deelen beduyden.
 De manier om die van't eerste geslacht soo wel nae de Meet-
 konst als nae de Tel-konst, als oock om die van't eerste deel
 van't tweede geslacht nae de Tel-konst te ontbinden, is volco-
 ment-

mentlick bekennt geweest, ende men heeft oock veel van de andere geweten over dertich ende meer jaren, gelijkmen klaerlick can sien in't Hoogh-duyts boeck van Petrus Rothen, ende in meer andere, hoe wel deselve misschien in allen niet en hebben genomen de alderkortste wegen: maer in dese tijden, zijn sy soo volcomentlick bekennt, dat daerinne niet meer en is te wenschen, ende sijn oock bekennt de kortste wegen om te ontbinden alle andere vergelijkingen van x^3 ende van x^4 soo wel nae de Tel-konst, als nae de Meet-konst: waer uyt sy oock lichtelick nae de Tel-konst gevonden kunnen worden. 'T welckmen kan sien inde Fransche Geometrie gedruickt tot Leyden, by *Ian Maire* in't jaer 1637. Soo dat, indien nu yemandt wat nieuw desen aengaende wilde soecken, de selve beginnen moeste door de ontbindinghe van x^7 , ofte ten minsten in de Tel-konst door de ontbindinge van x^6 . Maer onsen Autheur nochtans, wiens geest te boven gaet alle andere geesten die oyt in dese werelt sijn geweest, ghelijck de treffelicke gedichten staende voor aen in sijn boeck genoeghsaem betuygen, doet niet anders in sijnen wonderbaren nieuwen Stel-regel, waer door alles gevonden wordt inde Wif-konst wat vindbaer is, als dat hy soeckt te ontbinden de vergelijkingen van't eerste geslacht, van x ,, welke best van allen bekennt sijn geweest. ende om die te vinden soo neemt hy geen anderen wegh, als de regels beschreven in't thiende boeck van de Arithmetica van Cardanus, welke nieuwers toe bequaem sijn, als om die van't eerste deel van't tweede geslacht van x^3 nae de Tel-konst te ontbinden. Waer in hy niet beter te werck en gaet, als off hy soude gaen trecken door Engelandt, om van Rotterdam nae den Hage te varen, om datmen tot 't gene hy soeckt andere regels heeft die duyfsentmael korter ende bequamer sijn. Hy ghebruyckt oock tot dien eynde een sekeren regel om den Teerlingh-wortel uyt een twee-namigh getal te trecken, welke valsch ende bedriechlick is, gelijk off hy hadde sijn schip gebroken by Engelandt, terwijlen dat hy vaert van Rotterdam nae den Hage. Hy ghebruyckt oock een Kegel-snede om die selve teerlingh-wortel

rel te tonen, waer in hy doet gelijk off hy de gaten van sijn gebroken schip met fant ofte water soude stoppen, 't welck hy gemackelick soude kunnen doen, om dat, het schip nae de gront sinckende, die gaten altijd van selfs vol fant ofte water geraecken: maer 'tselve soude hem niet helpen, alsomen oock te voren genoegh gewetē heeft om nae de Meect-konst eē Teerling-wortel met een Kegel-suede te vinden. Oock en can het in 't minste niet helpen om die in getalē te tonen, 'twelck nochtans sijn voorneemen is. Daerenbovē gebruyckt hy oock daer toe eē nieuwe manier van cijferen, door dē welcke in plaetse van yet onbekent bekend te maecten, hy de getalen die bekend sijn also verandert, dat het daer nae onmogelick is die te kennen, gelijk te sien is pag. 102. l. 18. alwaer hy stelt dat $3 \sqrt{-1}$ vergadert met $3 \sqrt{-1}$ so veel doet als 6, ende dat $-\left(\frac{1}{2} \sqrt{\frac{2}{4}}\right) \sqrt{-1}$ vergadert met $-\left(7 \sqrt{6 \frac{2}{4}}\right)$ so veel doet als $-\left(1 \frac{2}{4}\right) \sqrt{-1}$ $-\left(7 \sqrt{6 \frac{3}{4}}\right)$ so veel doet als $-3 \sqrt{3}$. ende dierghelijcke heeft hy over al. 'T welck soo vreemt ende seltsaem is, dat, hebbende hier voren gheseyt dat sijn schip gebroken ende versoncken was, ick my nu niet anders en kan inbeelden, dan dat misschien sijn lichaem oock in de zee gebleven is, soo dat nu onsen Autheur een geest sijnde ons dingen vande andere wereltd voor den dagh brengt, dewelcke geen levendigh mensche en can begriipen. Edoch hy vermengt daer tusschen een werckinghe om met ghetalen te naerderen aen de lenghte van x inde vergelijkingen van xx ende x^3 . 't welck soo grof ende tastelick buyten alle wis-konst is, datmen beter can gheloooven, dat het komt van een lichaem sonder geest, als van een geest sonder lichaem. Ende men moet weten, dat hy geen dinck volkomentlick schrijft, door d'welcke yemandt 't sy ongeleert off geleert wat wijser can worden als hy te voren was, maer dat hy onbequaeme ende verwerde regels geeft tot gemeene ende slechte dingen, seggende dat deselve tot andere veel swaerder ofte die ondoenlick sijn dienen, daer by voegende valsche voorbeelden om 'tselve te doen gheloooven: ende ghebruyckt verscheide andere sulcke konsten, door de welcke hy den leser soeckt te verblinden, ende wijs te maecten;

dat hy wif-konstich ghevonden heeft, al 't gene dat hy oyt ghehoort heeft dat yemandt anders hadde willen soecken, hoe wel hy in der daet soo verre is van yet goets gevonden te hebben, dat hy noch niet en weet wat noch te soecken is: maer hebbende alleenlick wat geleert inde gemeene Tel-konst, ende ettelicke boecken vande Algebra overlesen, sonder yet van 't diepste dat daer in is te kunnen begrijpen, heeft hem met het slechtste wat verciert, ende daer over van sijn moeder hoogh-ghepresen sijnde, heeft sulcken behagen in hem selfs ghekregen, dat hy teghenwoordich veracht alle 't gene alle andere oyt geweten hebben, seggende dat hy wat beters, door Godts ghenade, gevonden heeft. waer in hy soo goede gratie heeft, als een Aep, die haer met eenige oude klederen op haer maniere wat verciert hebbende, daer mede in een bruyloft onder vele uytgelesene schoone vrouwen sou komen proncken, jae oock inde plaetse selfs van de Bruydt geliick de schoonste van allen gaen sitten.

Ende om dit claelick te vertoonen, sal ick cortelick ende ordentlick als in een register voor oogen stellen, alle de fraygheden, dewelcke uyt desen langh beloofden, ende seer vermaerden Stel-regel, als oock mede uyt sijn andere tot noch toe uytghegeven scriften, geleert kunnen worden.

Eerstelick dan van fol. 1. tot fol. 9. leert onsen Autheur niet anders als wat voor teeckens de Arabers (soo hy seyt) ende andere hebben gebruyckt inde Algebra: waer aen weynich geleen is, dan het pronckt wel.

Van fol. 9. tot 19. schrijft hy niet als vande vergaderinghe, afreckinge, menichvuldige ende deelinghe vande irrationalen getalen: 't welck genoegh gheleert wordt inde ghemeene Tel-konst, ende en hoort niet aende Algebra. Het is wel waer, dat sijn voornemen oock niet en is dat yemandt van hem wat soude leeren, maer alleenlick dat de ongeleerden fullen dencken, dat hy veel vreemde dingen weet, welcke sy niet en begrijpen. geliick te mercken is fol. 11. l. 27. alwaer hy seyt, dat, al sijn vergadert $\sqrt[3]{3}$ tot $\sqrt[3]{9}$. 6, komt $\sqrt[3]{9}$ 6561. ende fol. 12. l. 10, dat

dat, om $\sqrt[3]{3}$ te voegen tot $\sqrt[3]{6}$, moeten de ghetalen eerst tot eene benaminge gebracht worden, ende dan vindtmen het begerde door sijn regel. waer in men genoegh siet, dat hy daer mede speelt, ofte iockt, om dat het onmogelick is die ghetalen anders te adderen als door het teecken \mp .

Van fol. 19. tot 25. schrijft hy niet als vande Viercant-wortel te trecken uyt een tweenamigh getal: 't welck oock inde gemeene Tel-konst ghenoech bekent is, maer de werckingen fol. 20. item fol. 23, 24. ende diergelijcke, sijn seer bequaem tot sijn voornemen. Ende sijn regel fol. 21. lin. 20. is wat valsch gelijk het behoort, om dat deselve een inleydinghe is tot het principaelste van alle sijne nieuwe vonden. om 't welck te doorgronden, soo laet het getal sijn $11 \mp \sqrt{112}$. ick trek den naesten viercant-wortel uyt 11 : het ledige, welcke is 3 (A), sijn viercant 9 ghetrocken van 11 , rest 2 , diens viercant-wortel is $\sqrt{2}$ (B): daer nae den recht-hoeck op 6 ($2A$) ende $\sqrt{2}$ (B) is $\sqrt{72}$: 'twelck niet gelijk en is het gegeven wortel-getal $\sqrt{112}$. waer uyt volcht nae sijn regel, dat het ghetal onredelick is, off dat den wortel daer niet uyt getrocken can worden, welcke nochtans $2 \mp \sqrt{7}$ is.

Van f. 25. tot 28. leert hy een generale ende seer lichte regel (soo hy seyt) om den teerlingh-wortel te treckē. uyt tweenamige getalen, op d'welcke wy wel moeten letten, om dat de selve sijn principale nieuwe vont is, op d'welcke alle andere gegront sijn. In t'eerste dan is te mercken, dat f. 25. l. 20. ende 21. ende oock fol. 20. l. 3. in plaetse van \sqrt{B} ($BB \mp 3A$) men lesen moet \sqrt{B} ($3AA \mp B$). item fol. 26. l. 18. in plaetse van B moeten lesen \sqrt{B} . fol. 26. lin. 30. ende fol. 27. over al tot l. 16. in plaetse van $A. B.$ moetmen lesen $C. D.$ ende $A. B$ in plaetse van $C. D.$ welcke maer fouten sijn van den druck, gelijkmen ghenoech uyt den sin verstaen can om dat, als hy seyt fol. 25. lin. 20. laet sijn een tweenamigh ghetal van aert als A ($AA \mp 3B$) $\mp \sqrt{B}$ ($BB \mp 3A$), hy niet anders en verstaet als dat het gegeven twee-namich ghetal moet een teerlingh wesen, wiens wortel oock een tweenamich ghetal sy, vande welcke 't een deel sy een

fy een ledich getal, 't welck hy noemt A, ende 't ander een
 viercant-wortel-getal, 't welcke hy noemt \sqrt{B} . ende den teer-
 lingh van $A \mp \sqrt{B}$, is $AA \mp 3AB \mp 3A\sqrt{B} \mp B\sqrt{B}$, ofte
 op sijn manier van schrijven $A(AA \mp 3B) \mp \sqrt{B}(3AA \mp B)$,
 soo dat sijn generalen regel, geen andere ghetalen en begrijpt,
 als die van sulcken aert sijn, d'welcke hy fol. 26. l. 6. geschickt
 noemt, achtende alle anderen voor ongeschickt ende onrede-
 lick, gelijkmen siet fol. 97. l. 8, ende in sijn voorgaende regel
 om den viercanten-wortel te trecken fol. 21. l. 26. Laet ons nu
 soecken den teerlingh-wortel uyt $56 \mp \sqrt{1805}$ volgens sijn re-
 gel. Den naesten teerlingh-wortel uyt het ledige 56 is 3 . maer
 om dat 3 foodanigh niet en is, dat, 27 sijn teerlingh, uyt 56 ge-
 trocken zijnde, het overschot, welcke 29 is, door 3 ghedeelt
 can worden, soo moeten wy een ander soecken, 't welckmen
 niet en doet sonder wat te tasten; ende het soude van hem, in
 een regel door yemandt anders gevonden, voor een groote fau-
 te gereeckent worden, maer wy behoeven niet soo naeu op de
 sijne te sien. laet dan den naesten teerlingh-wortel wesen 2 ,
 om dat hy foodanigh is, &c. dien stel ick te sijn A. den teerlingh
 daer van is 8 . getrocken van 56 , rest 48 . dat deelt door 3 mael
 de A, als door 6 , komt 8 , diens viercant-wortel is $\sqrt{8}$ voor \sqrt{B} .
 deelt nu het wortel-ghetal, als $\sqrt{1805}$, door de ghevonden \sqrt{B} ,
 komt geen viercant getal, so dat wy nae sijn regel mosten seggen
 dat het gegeve getal $56 \mp \sqrt{1805}$ ongeschickt is, wiens teerlingh-
 wortel nochtans $3\frac{1}{2} \mp \sqrt{1\frac{1}{4}}$ is. waer in te mercken is, dat hy
 geen sulcke ghebroken getalen in sijn regel ghebruyckt, naede-
 mael dat sy foodanich moeten wesen, dat haer overschot door
 drie gedeelt zijnde niet overschiet, om dat alle getalen fooda-
 nigh sijn als men gebroockene wil ghebruycken, ende van duy-
 sent getalen sonder opzicht genomen, salmen dickwils niet een
 vinden, tot welke die generale ende seer lichte regel can pas-
 sen, soo datmen geen valscher off bedriechlicker soude kunnen
 vinden. Ende ick en can niet bedencken waer op onsen Autheur
 hem heeft betrouwt om de selve voor den dagh te laten komen,
 als alleenlick op de fauten van den druck, om dat hy in 't le-
 ste,

ste van sijn Voor-reden schrijft, datmen naer het drucken met soo groote vlijt gesien heeft datmen geen merckelicke mis-stellingen in sijn Boeck sal vinden; soo datmen dencken mach dat hy die al willens hier ghelaten heeft, om dat de gheloovige vroomme Lesers, niet verstaende wat hy schrijft, alles voor goetfouden aen-nemen. Ende oock op sijne twee volghende voorbeelden, het eerste is fol. 26. lin. 30. alwaer hy den teerlingh-wortel wil trecken uyt $\sqrt{242} \mp \sqrt{243}$ welck getal van een ander aert is als die, voor d'welcke sijn regel ghemaect is, maer sy past soo wel tot het een als tot het ander, dan die konst is seer goet om ons allen kens te doen gelooven, dat deselve bequaem is tot allerley aert van wortel-getalen, ende is alleenlick hier te mercken, dat naer den inhoudt deses regels, den naesten teerlingh-wortel uyt $\sqrt{242}$ als ledige niet en is $\sqrt{2}$ gelijk hy seyt, maer $\sqrt{5}$. om dat $\sqrt{125}$ den teerlingh van $\sqrt{5}$ ghetrocken zijnde van $\sqrt{242}$ rest $\sqrt{117}$, welke door 3 ghedeelt can worden, soo datmen uyt t selfde volcomen can bekennen, dat den regel valsch is. Maer hy heeft mischien gehoopt dat wy liever soude oordeelen dat wy de selve niet en verstaens om dat het niet waerschijnlick is, dat hy anders soo een onbequaem voorbeelt soude gegeven hebben. Het ander is fol. 27. lin. 30. alwaer hy den teerlingh-wortel wil leeren trecken uyt een vier-namich getal, sonder nochtans yet anders daer toe te segghen. als alleenlick dat hy fol. 28. den teerlingh geeft van $A \mp B \mp C$, welckers eyghenschap (seyt hy) betoont het vinden van den teerlingh-wortel uyt vier-namige getalen. t welck soo veel is, als off hy ons woude leeren alle de talen vande wereldt, laetende ons maer sien de letters van t A.B. ende segghende, dat alle talen daer in begrepen zijn.

Van fol. 28, tot 30. wil hy oock den teerlingh-wortel uyt t weenamighe getalen door een kegel-snede tonen, waer in hy even so veel doet als een Bootsgesel, die hebbende gesien hoe de Schippers den Graed-boge tot de sterren gebruycken, oock de lenghte van een stuck laeckens met de selfde soude willen meten: ende hy leert daer oock niet anders van als, dat, hebben-

de eenige linie laten trecken, onder d'welcke een parabole is die een rondt doorsnijdt, seyt hy fol. 29. lin. 9. Hier in de getalen ghevolcht sult vinden $2 \pm \sqrt{7}$ voor den teerlingh-wortel uyt $50 \pm \sqrt{2527}$. ende hy wacht hem wel te seggen hoemen sulcke doorsnijdinge met getalen moet volgen, om dat hy 't selve niet en soude kunnen te wege brengen.

Van fol. 30 tot 52. schrijft hy niet als vande alder gemeynste beginselen vande Algebra, maer op sijn maniere, welke soo is, dat die niet en weten, veel meer souden connen leeren uyt de alder slechste boecken die oyt daer van geschreven zijn, als van hem, ende die wat weten, kunnen mercken dat hy selfs niet veel en weet, om dat hy willende leeren hoemen moet komen tot een verghelijkinge, ghebruyckt voorbeelden alwaer de vergelijkinge al gegeven is, ende oock het tweede fol. 32. rackt in't minste niet aende Algebra, daer nae onder de veranderinge vande vergelijkingen schrijft hy maer van 't slechste, ende vergeet al 't gene waer meest aen ghelegen is, ende hy volght oock niet over al een maniere in't werken, maer verandert elcke reyse nae de boecken uyt d'welcke hy sijne lappen heeft getrocken.

Van fol. 52, tot 56. heeft hy wat willen nae bootsen vande voorseyde Fransche Geometrie fol. 303, 304. ende 372. 'twelck hy oock heeft willen doen in verscheide andere plaetsen, maer altydt wat veranderende ende bedervende, op sijn manier, ende hy heeft daer van niet genomen als 't ghene dat alder lichtst was om te verstaen, hoe wel dat sijn wille wel goet is geweest om wat meer te nemen, waht hebbende gemerckt dat alle de vergelijkingen van x^4 . daer ontbonden worden met een brandt-linie, ende een rondt. Soo seyt hy fol. 362. lin. 25. dat hy dat ooc selfs can doen, ende schrijft daer wat van inde vier leste bladeren van sijn Boeck, maer alles soo slecht, dat het iammer is, dat hy ny niet meer heeft connen leeren.

Van fol. 56. tot fol. 235. is anders niet als de manier om de vergelijkingen van x^3 . te ontbinden. Ende staet te mercken dat de twee regels fol. 64. ende fol. 92. van Cardanus eerst beschre-

ven sijn, ende worden gemeynlick gebruyckt tot t eerste deel van t tweede geflacht van t x^3 . boven verhaelt, maer konnen in t minste niet dienen tot de vergelijkinghe van t eerste geflacht, tot de welcke onsen Autheur die ghebruycken wil niet alleenlick, om datmen daer toe andere reghels heeft, die veel lichter ende korter sijn, maer oock om dat als men die ghebruyckt heeft, de ontbindinghe noch even swaer blijft, off swaerder als te voren, endemen can die oock tot eenighe niet anders als door een onnatuerlicke ende belachelicke manier gebruycken, als in de twee voorbeelden fol. 68. hebbende gevonden door de regels van Cardanus dat de waerde van x uyt x^3 gelijk $252 - 6x$ is $\sqrt[3]{(15884 \mp 126)}$ $\sqrt[3]{(15884 - 126)}$ ende uyt x^3 gelijk $36 - 3x$ is $\sqrt[3]{(325 \mp 18)}$ $\sqrt[3]{(325 - 18)}$ t is veel swaerder de Cubic-wortel te trecke uyt $\sqrt[3]{15884 \mp 126}$ ende uyt $\sqrt[3]{325 \mp 18}$. &c. om daer nae ten langen laetsten te vinden dat x is gelijk 6 in d'een, ende gelijk 3, in d'ander, als die 6 ofte 3 uyt de vergelijkinge selfs ten seften te vinden. Ick segghe dat het swaerder is voor een die het can doen, maer voor hem is het onmoghelick, om dat hy daer toe ghebruyckt niet anders als sijn regel van fol. 25. die valsch is, off sijn Kegel-snede van fol. 29. die daer toe niet en dient, soo dat ick niet sonder reden hier boven gheseyt hebbe, dat hy ghedaen heeft off hy waer verongheluckt by Engelandt, terwilen dat hy varen wilde van Rotterdam nae den Hage, ende dien regel fol. 25. is de clippe tegen de welcke hy sijn schip heeft gebroken.

Ende aenghesien onsen Autheur fol. 35. door Kegel-snede soeckt te tonen de waerde van x der vergelijkingen des eersten voorvals. (daer toe sy nochtans niet en dient) soo hadde hy t selve oock behoren te doen in de andere voorvallen, als bysonder in sijn tweede ende derde voorval, alwaer somtijds om de selve meet-konstigh te ontbinden de Kegel-snede van node is, dan hy heeft t selve niet gheweten, ofte soude het hebben moeten nemen uyt de voornoemde Fransche Geometrie, waer uyt hy soo veel niet en heeft kunnen verstaen.

Fol. 98. begint hy te ghebruycken den regel Cardani, tot de vergelijkingen daer toe sy niet gebruyckt can worden, ende hy voeght daer toe een \mp met een $--$ ofte twee $\frac{\circ}{\circ}$ te samen by een getal, segghende dat de waerde van x uyt $x^3 -- 21x$ gelijk 20 den Teerlingh-wortel is $\sqrt[3]{10 \mp \sqrt{--243}}$ vergadert met den Teerlingh-wortel van $10 -- \sqrt{--243}$, 't welck onbegrijpelick is, ende men soude niet kunnen segghen op tien nae, hoe veel gelt 10 guldens $\mp \sqrt{--243}$ guldens, off hoe langh een linie van tien voeten $\mp \sqrt{--243}$ voeten is, ende het en can oock nieuwers toe dienen, als alleenlick om die wortelen die geen begrijpelicke waerde en hebben enichsins te beduyden, waer toe het voor defen van anderen ghebruyckt is; ghelijck men sien can in de drie en seventichste questie vande *Officina Algebrae* van Martin Wilkens, duytsche School-meester tot Groeningen, soo dat onsen Autheur, dit aengaende niet nieuws en heeft, behalven dat hy het selfde ghebruyckt om de ware wortelen uyt te spreken, dat is, om 't gene dat van natueren kennelick is; onkennelick ende onbegrijpelick te maken; 't welck vreemt genoegh is om hem met goet recht te beroemen (ghelijck hy doet fol. 101. lin. 20.) dat hy wat nieuws gevonden heeft dat noyt sterffelick mensch bekennt was geweest, te weten, dat soo strijdende is tegen alle reden, dat het niet gevonden konde werden door yemandt die een natuerlick ende menschelick verstant hadde, waer om het hem niet en verveelt (soo hy daer seyt) den ganschen handel vande uyt-treckinghe diergelijcker ghetalen met verscheyde voorbeelden de naekomelingen te vertonen. Laet ons besoecken off wy met een soo redelick veinuft begaeft sijn, dat wy het selfde kunnen begrijpen. Hy wil fol. 98. drie verscheyde teerlingh-wortelen trecken uyt $10 \mp \sqrt{--243}$ ende fol. 102. uyt $18 \mp \sqrt{--676}$. treckende van 't ledighe ghetal 18 alleen drie wortelen (fol. 103. lin. 10.) te weten 3 ende $-1\frac{1}{2} \mp \sqrt{\frac{2}{4}}$ ende $-1\frac{1}{2} - \sqrt{\frac{2}{4}}$ ende oock een vierde fol. 68. in 't tweede voorbeeld, te weten, $1\frac{1}{2}$, ende hy vindt alle die wortelen (soo hy seyt fol. 69. lin. 6. fol. 99. lin. 7. ende lin. 14.

fol. 103 lin. 12, &c.) door sijnen generalen regel beschreven inden aenhangh op de wortel (ofte meet-konstige) ghetalen, dat is, door sijn regel beschreven fol. 25. ende hy geeft die hier een sulcken toenaem, om datmen niet wetende waer sy staet, op haer ghebreck niet sal kunnen letten. maer wy moeten merken, dat in dien helen regel niet een woordt en is, daer uyt men yet can leeren aengaende de maniere om die getalen te vinden, behalven dese. Treckt den naesten teerlingh-wortel uyt het ledige, soodanigh dat het overschot door 3 gedeelt zijnde niet overschiet, door welcke woorden alle menschen die met een redelick vernuft begaeft zijn, dencken sullen, datmen gheen soodanigen wortel can trecken uyt 18, om dat de selve niet en can wesen 1. noch 2. ende daer sijn gheen andere gehele ghetalen te soecken, maer nochtans onsen Autheur wil daer uyt hebben vier verscheyde, ghelijck ofmen de selve alle vier door dien regel hadde gevonden. Ende uyt 10 als ledige den naesten wortel naer inhoud des regels is 1. maer hy gebruyckt nochtans drie anderen f. 98. te weten $2\frac{1}{2}$ ende -- 2 ende $-\frac{1}{2}$ daer uyt men claetlick siet dat hy daer mede speelt ofte iockt, off liever dat hy ons oorsaeck geeft om daer mede te spelen ofte iocken.

Aengaende 't gene dat hy schrijft f. 70. ende f. 108. ende in andere plaetsen om te naerderē de waerde van x . Het selve bestaet niet inde Algebra, ende can lichtelick van elcx een ghevonden worden sonder eenige bysondere regels; soo dat alle 't gene dat hy daer van schrijft, mach gerekent worden voor het ballast met 't welck hy sijn schip gheladen heeft, maer het is alles van gheen klaer sant: Want veel muysen en rotten daer in schuylen, ghelijckmen can sien, soeckende de waerde van x uyt x^2 , -- 120000 x gelijk 2, alwaer men vint volgens sijn manier beschreven fol. 108, dat sy minder is als 2, welcke nochtans grooter is als 344, ende uyt x^3 . \mp 80 xx \mp 3 x ghelijck 333 de waerde van x volghens de manier beschreven fol. 197. moste grooter wesen als 6. welcke nochtans minder is als 2, ende sijn regels sijn over al niet beter.

Ende dien wonderbaren regel fol. 118. ofte fol. 121. is maer een ocus-bocus-fpel, met welcke men niet canuyt rechten ende het is geen konst duyfent derley fulcke te vinden.

In fomma, almen weet hoe kort de regels sijn door andere beschreven, om alle de 13 voorvallen van x^3 . tot de drie eerste te brengen, sonder te lesen het ghene hy daer van schrijft tot fol. 235. canmen ghenoech sien dat het is veel te langh om goet te wesen, Ende inder daet salmen daer anders niet vinden als een vervolgh ende vermenichvuldige vande selfde fauten die wy hier boven gevonden hebben, ende almen wil letten op alle sijne bewijfen, salmen vinden dat het anders niet en sijn als werringen, die niet en passen tot 't gene hy wil leeren, ende die het verdonkeren in plaetse van claerder te maken.

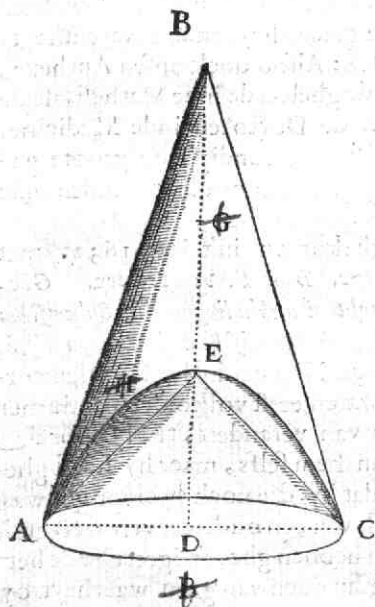
Van fol. 235. tot 265. schrijft hy eenighe beginfelen vande Kegel-snede, niet om ons wat nieuws ofte besonders te leeren, want het is al slecht ende gemeen, maer om te laten weten, dat hy oock wat van *Apollonius*, van 't griecx, van 't latijn, van *Rabbi Moyses*, vande wassende snede, ende diergelijke can schrijven, 't welck in 't minste niet en dient tot sijnen nieuwen Stel-Regel, maer het past so wel daer by als een oude vergulde spoor, ofte een geborduerde handtschoe onder den huysraet van een Westphaelschen Boer.

Van fol. 265. tot fol. 285. leert hy het maken van eenighe passers om de Kegel-snede te beschrijven, 't welck wel leuens weert is, hoe wel het geen groote konst is, maer men sal bekenen uyt de voor-redens, opmerckingen, bewijfen, &c. dat onsen Autheur wel proncken can met weynigh goedts. De konst vanden principaelsten Passer, bestaet daer in, dat, hebbende een plaet (getekent E C F f. 271. N^o. 3.) van koper ofte eenige andere harde stoff, welcke de figuer heeft van een Kegel-snede, men sal een gelijcke figuer in 't onderstaende papier (getekent Q P R) met sijn passer konnen beschrijven. waer in hy soo wel doet als een Ingenieur, die willende leeren, hoemen een bysonder Fortres can beschrijven, soude seggen datmen die eerst in 't veldt moet laten maken, om het selve daer uyt op het papier te brengen.

Den

Den anderen passer fol. 283. is genomen uyt de *Dioptrica* met de voornoemde *Geometrie* gedrukt fol. 143. maer hy wordt daer ghebruyckt om een Kegel-snede in stael ofte koper te snijden, ofteliever om te dienen tot het bewijs van een ander die daer toe bequamer is, ende hier wordt hy van onsen Auteurs gebruyckt om de selve Kegel-snede, met een schrijvende pen op het papier te trekken, waer toe hy soo bequaem is, als een bijl ofte een slachwaert tot een stukjen boter te snijden.

Van fol. 285, tot 324. heeft hy eenige voorstellen, ende van fol. 324 tot aen t'eynde van t'boeck, eenige vertoghen, door de welcke hy quansuys wil tonen, datmen veel uytrechten can met sijn nieuwen Stel-Regel: maer inder daet hy toont, dat hy noch niet en weet waer in de Algebra bestaet, ende dat hy geen swaer vraech-stuck soude kunnen ontbinden, want hy gheen generale manier en volcht om de selve te vinden. Ende sijn



voorstellen sijn altemael so slecht ende so licht, datmen tot de meeste part geen Algebra behoeft te ghebruycken, niet meer als tot de lesten, welke hy ons f. 366. tot besluit voorghestelt heeft, te weten. *Datmen sal betonen hoe een Kegel door een Brander moet in twee gelijk gedeelt worden,* Welckmen can doen, beschrijvende alleenlick de Brand-Linie AEC wiens asse ED , sy het derden deel van BD den asse vanden gegeven Kegel ABC , ende daer nae dese Brandt-linie kerende om sijn asse ED . want daermede beschrijftmen een brander, welcke

welcke tot den ingefchreven Kegel A E C is als 3 tot 2 gelijk *Archimedes* bewezen heeft, ende den Kegel A E C is tot den Kegel A B C als 2 tot 6, waer uyt volght dat den brander A E C tot den Kegel A B C is als 3 tot 6, ofte als 1, tot 2. Ende men can ontrent soo veel vande Algebra leeren uyt sijn nieuwen Stel-Regel als ick tot dese ontbindinghe daer van ghebruyckt hebbe, dan het schijnt dat onsen Autheur hebbende geen ander voornemen gehad als veel gherucht te maken, ghedocht heeft dat de vaten daer wat in is nemmermeer so grooten gheluyt geven als die heel ledich sijn, waeromme hy in sijn hele boeck niet goets heeft moeten stellen, op dat het soo veel te beter soude klincken.

Gelijck de vermaerde Genees-meesters diemen gemeynlick Quackfalvers noemt, soo haest de selve yewers aen ghekomen sijn, uytstroyen eenige gedruckte briefkens, door dewelcke sy laten weten haer over groote geleertheyt ende ervarentheyt, om alle siekten, &c. te genesen: Alsoo oock onsen Autheur, die soo veel te achten is onder de gheleerde inde Mathesi, als de treffelicke Quackfalvers onder de Doctoren inde Medicine, heeft ons door verscheyde schriften vercondicht de groote gaven welcke hy van Godt ontfangen heeft, om alles te vinden inde wis-konst wat vindtbaer is, &c.

Sijn eerste schrift is uyt ghekomen in't iaer 1632. met desen tijtel. *Tabula sinuum, &c. Door F. van Schoten. Ghecorrigeert ende in't kort bygevoeght d'ontbindinghe der Spherischer Triangelen, met noch eenige konstige Geometrische ende Poligonaelsche questien door I. I. Stampioen d'Longe.* Niet dat hy heeft willen corrigeren de tafel sinus, want sy waren eerst volkomen, ende men vindt oock niet een letter daer van verandert, ten sy door de schult van sijn Drucker ofte van hem selfs, maer hy heeft ghedocht dat het wel soude staen dat hy, die noch heel iongh was, sich beroemen soude het Boeck van een oudt seer vermaert ende geleert Professor Matheseos te hebben ghecorrigeert, ende het schijnt dat hy, willende professie doen van geen waerheyte oyt te schrij-

te schrijven, het aldereerste woordt dat van hem in Druck ghekomen is een leugentje moefte wesen. Inder daedt sijn voornemen is niet anders geweest, als dat begeerende dit Quackfalvers briefken uyt te stroijen, *Volgen als nu eenige seer lustige polygonaelsche questien die ick seer konstigh door den Cubic. Surfolidus, ende Bsurfolidus, &c. Cos opghelost hebbe, ende totnoch van velen onmogelick geacht soodanighe te komen ontbinden: sal u. l. het facit daer mede toefchencken, ende dit gheringb opus daer mede sluyten: Tot dat u. l. mijn groot werck (alwaer ick volkomen vande hoogh-loffelicke Konste Algebra; ende voornamentlick inde Cubic Cos ende van subtiijlder Geometrischer linien tracteren sal) in handen krijght. Waer in de gantsche solutie desers, ende de oplossinghe veler konstiger sullen bevonden worden. Hy gheen beter raet daer toe heeft bevonden, als dat hy 't selfde soude hangen aen dese tafel sinus, om dat sy meer als eenigh ander Boeck inde handen komt van alle die haer oeffenen inde Mathesis.*

Wat belanght 't gene hy daer by ghevoeght heeft vande Spherische Triangulen met konstige Geometrische ende Polygonaelche questien, 't selve sijn niet anders als onbequame lappen, hier en daer uyt eenige boeckē gefcheurt, soo dat het ontrent so veel te achten is, als de verrotte tandē ende afgeliden lickdoornen, welke de Quackfalvers dragen rontom haer lijff, om daer door beken te worden, ende als ick sie dat bekladde pampier achter het Boeck vanden voornoemden Professor Schoten, beeld ick my in dat ick sie den oudsten Doctor inde Medecijnen, van eene Stadt, die door de straten wandelt met eenen grooten brief recht onder twee ketens, de een van tanden, de ander van lickdoornen achter op sijn mantel sonder sijn weten ghespellet, door een Quackfalver die sich daer mede soeckt beken te maken. Indien sulcx geschiede, men soude daerom den Doctor niet minder achten, maer men soude lachen om de kluchte.

Het tweede schrift van onsen Autheur is een Boeckken ghedruckt in 't jaer 1634. met desen titel. *Solutie op alle de questien openbaer aengeslagen ende voorgestelt door E. D. D. ghesolveert ende ontbinden door I. I. Stampioen d' Jonge, professie doende inde Mathematis-*

sche (ende dies aenpalende) konsten tot Rotterdam, waer by ghevoecht zijn de ontbindinge der twee vraagstukken int jaer 1632. door den seven I. I. Stampioen d' Ionge openbaer voor-gesteld, mitsgaders oock een volkomen ende lichter solutie op Mr. Sybrants konstige (soo hy die noemt) gesolveerde questie, met noch eenige Geometrische subtylbeden allen liefhebbers der Wis-Konst toegeeygent.

Die questien van M^r. E. D. D. soo veel als ick hebbe konnen vernemen, off uyt de selve bemercken, waren voor ghestelt door een School-meeſter, aen ionge leer-kinderen, om haer daer mede aen te porren, ende dat sy eenige daer van vindende beter moet fouden krijgen om andere meer te soecken, daerom waren de selven alle seer licht, ende omme te tonen dat M^r. E. d. D. hem selfs niet en liet dunken dat niemandt die soude kunnen ontbinden, soo hadde hy alle de selve uyt eenige boecken ghenomen ghelijck de Leer-Meeſters gemeynlick doen. Ende onsen Autheur hebbende by gheluck de selve Boecken, ghehad, ende daer in die questien bevonden, ontrent ses jaren nae dat sy waren voor-ghestelt. 't selve hem een goede gheleghentheynt is geweest, om te komen pocchen met sijn *Solutien op alle de questien, &c.* uyt welcke nochtans men niet mercken can dat hy eenighe andere gheleertheynt heeft, dan dat hy can lesen en schrijven en iniurieuslick spreken sonder reden, ende oock verwerren 't ghene dat door anderen is ontwert: insonderheynt in sijn solutie op de tweede questie, waer hy een getal wil vinden met de doorsnijdinghe van een hyperbole ende parabolē, segghende, ghelijck in sijn Stel-Reghel fol. 29. dat alsmen volgt daerinne de natuer van die ghetalen men vindt, &c. dat is, hy brengt ons by een diep water, daer gheen brugge noch schip is te vinden, ende seght dat de wegh kort is nae de andersijde, indienmen recht over het water gaet. Daer nae tot besluyt stelt hy de selve questie voor aen M^r. E. d. D. nae dat hy een ghetal daer van verandert heeft, waer door in plaetse dat sy eerst quam tot een verghelijkinghe van x^3 . welcke men met rationale ghetalen can ontbinden, sy daer nae komt tot een ander die door gheen lichter manier opghelost can worden, als
door

door de deeling van een hoeck in drie gelijken, ende hy belooft hem een vereeringhe van eenich gelt, indien hy die ontbindt, dat is, indien hy wat onmoghelicks doet, om dat hy hem niet soude laten contenteren met het gene dat mogelick is.

Inde ontbindinghe van't eerste van sijne twee vraegh-stucken ghebruyckt hy oock de selve guychelerije, want hy hadde dat voorgestelt in't jaer 1632. met sulcke getalen dat het niet opgelost konde worden, als met de door-snijdinghe van een hoeck in drie ghelijken, ('t welckmen can sien in't leste blad van sijn *Tabule sinuum*, &c. al waer hy geeft 15 voor een sijde des drie hoeck, ende 18 voor den middellijn des rondts) ende daer nae om te ontbinden neemt hy 9 in plaetse van 15, ende 16 in plaetse van 18. Waer door de questie seer licht wordt, ende nochtans ontbindt hy die niet nae behooren, maer verwert de selve gelijk de voorgaende, met sijn Hyperbole ende Parabole, willende datmen de ghetalen volght als boven, alwaer hy doet ghelijck een Quacksalver, die hebbende langh te voeren belooft dat hy een blindt-geboren het ghesicht soude geven, besoeckt het daer nae met een die maer droppende oogen heeft, ende maect hem voort heel blindt.

Sijn tweede Vraegh-stuck hier quantsuys ontbonden, was niet als een raedtsel, om te weten wat dit Hooch-duyts-griecx woordt in Latijnsche letters geschreven, *Tessara kōta-kis-myriamea-chylia-hepta-cosio-hebdomiconda-hexagonale* beduydt. met welck een goet Quacksalver alle de siekten van een landt soude konnen besweeren.

Hy geeft daer nae een volkomen ende lichter solutie (soo hy die noemt) op een questie van M^r. Sybrant, gelijk hy te voren gecorrigeert heeft de Tafel Sinus vanden Professor van Schoten, want de solutie vanden anderen is volkomen, ende heeft daer in een bysonder aerdicheydt, dat hy met lichamen werckt of het maer superficies waren, 't welck onsen Autheur heeft verandert, ghebruyckende inde plaetse een ghemeynie maniere, waer in sulcke konst niet en is, ende sonder yet anders ghedaen te hebben, komt hy pocchen ghelijck off hy de Pape-

gay met een ratte val hadde aff gefchoten. Maer ick weet by nae zijn voornemen: 'tis hem profijtlicker by de ongeleerde geacht te wesen als by de geleerde, want dese en fullen niet van hem komen leeren, hy weet oock geen raedt om van haer ghepresen te worden, ende hy vreesst dat sy de waerheyt van hem aen andere soudē mogen seggen, daerom schrijft hy tegens de voornaemste, om datmen haer niet en sal gelooven, denckende dat sy hem haten, door dien hy hare Boecken ghecorrigeert heeft, &c. ende door die konst heeft hy tot nu toe eenigh credijt gehadt onder 't gemeen volck, de welcke niet en kunnen oordelen van sulcke Boecken als door den tijtel.

Volgen nu sijne Geometrische subtiylheden, die in 6 questien bestaen, vande welcke hy solveert op sijne manier de twee eerste om dat sy heel licht sijn, ende nae die van M^r. Sybrant ghebotst. Maer de vierde is geckelick ende onmoghelick, want hy stelt voor de vier sijden van een vierkant 11, 15, 35, 28, ende voor het inhoudt 400. Hoe wel dat den grootsten inhoudt onder de selve sijden niet meer wesen can als $\sqrt{154908 \frac{3}{10}}$. De seste en can niet sonder de *quadratura Circuli* ontbonden worden. De derde ende vijfde sijn soo swaer niet, ende kunnen lichtelick aen verghelijckinge van x^2 . gebracht worden, maer niet wel sonder Algebra, daerom sijn sy oock geweest boven het begrijp van onsen Autheur, ende 't is wel om te lachen dat hy de twee eerste wederom gheset heeft in sijn nieuwen Stel-Regel door gebreck van andere, maer niet een vande vier onghesolveerde, noch van vele andere welcke hy hier en daer sonder solutione heeft voorgestelt.

Evenwel wy en moeten niet twijffelen aen sijne overgrote geleertheit, want hy die hier gheopenbaert heeft door het volgende Placcaet. *Tot beslyt ende vervullinghe is hier by gevoeght des Autheurs toe-eygeningh aen alle weet-gierige der Wis-konst*, in 't jaer 1634. met de voorgaende subtiylheden geopenbaert. *Den toonder deses, doet professie om te leeren soo wel bejaerde als aenkomende personen, te weten, Arithmeticom, &c.* Het verdriet my dit goede pampier met soo veel geckelicke dingen te bekladden. Maer
men

men can daer lesen dat hy ons beloofte te leeren alle Mathematifche (ende dies aenpalende) konften , welcke hy oyt heeft hooren noemen , ende dat met verscheyde &c. &c. &c. Hy voeght noch daer by dese woorden. *Ende oneyndigh meer andere.*

Hy heeft noch het selfde Placcaet inden Hage laten drucken als hy daer is gaen woonen , ende heeft daer drie nieuwe onghesolueerde questien by ghevoeght , door de welcke hy sijne subtiylheyt tcont , ghelijck door de voorgaende ; want als men eenige konst door het voorstellen van questien wil tonen , moeten maken dat inde selfde niet en wordt vergheten , ende niet gefet aen't welcke men een dobbelde sin can geven , ende oock niet te vergeefs yet is by gevoeght , soo dat alle de swaricheydt maer bestaet in't vinden der maniere om te konfen tot een verghelijkinge , ofte om de verghelijkinghe te ontwerren , ende datmen daer nae can komen tot een facit soo slecht ende soo geschickt , datmen daer door can mercken dat de questie met verstant gevonden is , maer in die van onsen Autheur , is gemeynlick de meeste swaricheyt om wel te verstaen wat hy wil segghen , off om sijne fauten te corrigeren , ende men vindt daer nae een facit soo ongeschickt , datmen daer uyt ghenoech kan mercken , dat hy selfs niet geweten heeft wat hy voorstelde , gelijk hier in sijne eerste questie , als hy schrijft dat 't Capitael ende Interest van A gemultipliceert met dat van B komt , even soo veel of men het Quadract van't Capitael ende interest van A met 120 gemultipliceert hadde. Alle dese multiplicatien sijn onnodigh , want dat alles is niet anders te seggen , als dat het Capitael ende Interest van B , 120 mael grooter is als dat van A ; ende als hy schrijft den Cubus van C , &c. weetmen niet off hy verstaet van't Capitael alleen , off van't Capitael ende Interest : Ende als men dat alles wel verstaen heeft , komtmen lichtelick tot alle de vergelijkingen diemen daer van doen heeft , ende sy konnen alle door de Regels vande voorzf Franche Geometrie ontbonden worden , want x^2 . is de grootste onbekende grootheyt die daer in komt , maer het facit is soo ongeschickt , datmen meer woorden soude moeten gebruycken om dat uyt te spreken , als om de questie voor te stellen.

Die Placcaet met de drie Questien, is op den naem van sijn broeder, maer het is genoech te sien dat het van een geest komt als de voorgaende.

len. De tweede is niet anders als wederom een vergelijkinge van x^5 . Ende in den derden wil hy datmen soeckt den piramidale pronic wortel uyt 3540 alwaer geen en is, maer wel in 3542. 't welck gecorrigeert zijnde, men komt wel lichtelick tot een vergelijkinge van x^4 . off x^3 . maer het facit is weder soo ongeschickt als het can wesen.

Ick weet niet dat onsen Autheur yet anders heeft laten drucken tot het voorleden jaer 1638. maer wel dat hy hier en daer aen verscheyde geleerde geschreven heeft, sich beroemende, dat hy alle questien can ontbinden, &c. haer eenighe voorstellende, ende begerende datmen met het antwoordt hem oock eenighe andere soude senden. Wie soude niet ghelooven, dat een die sulcx derft doen, uyttermaten gheleert moeste zijn: Insonderheyt als men hem hoort seggen, nae dat sijne questien door anderen gefolveert sijn geweest, dat sy heel slecht waren, dat haer solutie niet volkomen is, off niet wiskonstigh, dat sijne discipulen het beter soude doen, &c. ende nae datmen hem eenighe andere heeft voorghestelt, seyt, dat sy oock slecht sijn, dat hy die in een ogenblick sal ontbinden, ende 's anderen daeghs, dat hy die alrede heeft ontbonden, datmen hem wel wat swaerder hadde mogen senden, &c. Soo dat hy nae sijn seggen alle Mathematicos in gheleertheyt overtreft, soo veel als een Leeuw overtreft in sterckte alle Schapen ende Herten. Het hapert alleenlick in een dinck, te weten, dat hy noyt heeft laten sien sijn gevonden solutien, maer hy heeft altijd te veel te doen gehadt, ofte hy heeft de solutie niet willen openbaren om datmen daer nyt hadde kunnen leeren dingen die noyt bekent sijn geweest, tot op desen huydigen daghe toe, &c. als blijkt by sijne brieven ondermy berustende, ofte men hadde die niet kunnen verstaen, ende by wilde geen roosen voor de verckens stroyen; off hy begeerde die te stellen in sijn nieuwen Stel-Regel, off in een ander werck dat hy noemde, *Ontbindingh op alle de questien die by soo langh als hy inde Mathesis doende is geweest, ontfangen heeft, soo uyt Eugelandt, Duytslandt, Vranckryck, &c.* Ende hoe wel datmen hem altemet ghequelt ende bespot heeft, seggende, van alle die questien die

die hy voorftelde, dat een geck meer vragen can, als feven wijfen kunnen antwoorden. Ende van alle de ontbindingen die hy altijd beloofde, ende noyt en gaff.

Laet geen pochgen u bedriegen,

Uylen-fpiegel wil gaen vlieden.

't Vlieden fal gefchien gewis,

Eerft daeghs nae Sint Iuttemis.

Evenwel ick hebbe noyt vernomen, dat hy op eenighe queftie die wat fwaer is geweest, ende in gene Boecken gefchreven, ftaen geantwoort heeft, maer weldat hy fulcke aen andere heeft voorgeltelt, op hope, dat hy daer nae haer folutie aende eerste voortelders soude fenden. ende dat ondertuffchen onfen Leeuw fo blooteuytvluchten gebruyckt heeft om niet te antwoorden, datmen met goet recht van hem can seggen, 't gene hy injurieufelick, ende sonder reden van een ander heeft gefchreven, te weten, *Dat hy is gelijk dien Ezel, die hem selfs met een Leeuwen buyt beklede, ende voor een fchrickelicken Leeuw sich uytgaff, maer ten laetsten hyde ooren bekent zijnde, wordt van een yeder bespot, &c.*

Alfoo dat onfen Autheur in korten tijdt al fijn credit soude verloren hebben, indien hy in 't voorleden jaer geen nieuwe fubtile ende feer konftige manier hadde gevonden, om te laten fien dat hy de queftien door anderen voorgeltelt, oock konde ontbinden, maer de felve manier is wel weert datmen daer wat nae verlanght, daerom eer ick die openbare, fal ick hier een andere Hiftorie vertellen.

Onlanghs is een feker Quackfalver te Venetien gheweest, die niet en was gelijk gemeenlick de andere fijn, welcke boven het Quackfalvers ambacht oock eenige secreten weten in de Medicina, door de welcke fy verfcheyde proeven van haer konft kunnen geven: als eenige wäffchen haer handen met gefmolten loot, off termentijn, andere laten haer van flangen bijten, andere eten padden en rottenkruyt, en allerley andere vergiften, &c. maer defen was een waren en oprechten Quackfalver, dat is, een die niet anders en wifte als te lieghen fonder fchaemte, hem selfs hoogh prijsfende ende alle andere verachtende:

tende: daerom willende oock wat wonderlicx laten sien tot een proeff van sijne konst, practiseerde een nieuwe subtylhey, door de welcke hy 't selve soude konnen doen sonder eenighe wetenschap te gebruycken, te weten, by hem was een Hoochduytsche knecht, die een korte ende dicke neus hadde, dicke lippē, witte tandē, ende heel wit vā vel was, welke hy met inckt off swartsel verwde, ende het geel hayt van sijn hoofd met een heele swarte ende gekrulde paruque bedeckte, hem daer mede soo veranderende, dat hy niet qualick een Moriaen en geleeck: hy maecte hem oock een dicken bucchel op sijn rugge met seven off acht servetten, welke hy onder sijn wambas verbeghe, ende daer nae liet hy hem door de Stadt gaen wandelen, ende seggen, dat een seker Doctor van Bolonien hem daer gevonden hadde, om te besoecken off de Doctors van 't Venetiaensche ghebiedt, welke vermaert sijn voor de treffelickste van heel Italien, hem soudē konnen wit maken, ende sijnen bucchel genesen, ende daer door een proeve doen van hare geleertheyt, soo haest als defen gemaeckten Moriaen sulcke praetjens onder het ghemeen volck ghestroyt hadde, en eer de Doctors van Venetien de tijdt konden hebben om eenige kennis daer van te nemen, quam den Quackfalver daer op de grote plaetse, alwaer hy staende op een banck, vertelde, hoe door dien Moriaen (welcke hy daer oock hadde laten by komen) de geleertheyt van alle de Doctors van 't lant ten toetse was gestelt, maer dat hy (gelijck quantsuys de geleertste van allen) haer een, wel soude bewaren, ende dat hy daer in haer tegenwoordigheyt de Moriaen wit wilde maken, hebbende met sulcke voorredens een tamelick getal van volck vergadert, trock hy uyt sijn sack een kleyn glas, 't welck hy seyde vol te wesen van oprechten olij van talck, noyt te voren bekent, &c. hoe wel dat het niet anders en was als gemeyn water, 't welck hy op een neusdoeck goot, ende hebbende daer mede het aensicht van sijn Moriaen, wat gevreven, wiert hy vry wat witter als te voren, nochtans niet soo wit als het behoorde, maer den Quackfalver seyde dat hy noch besich was met 't maken van sijn kostelickste salve met de welc-

de welcke men alles soude kunnen doen inde Medicina wat doenlick was, &c. ende dat soo haest als sy gereet soude wesen, hy daer wederom komen soude, ende in haer teghenwoordigheyt den selfden Moriaen veel witter maken, als yemandt die daer was, ende oock sijn boechel genesen, &c. Dese konst was seer goet om het volck dat daer was, ondertusschen aen vele andere te doen vertellen 't gene sy gesien hadden, ende dat alsoo sijn naem groot soude worden in Venetien: Maer tot alle ongeluck voor hem, was daer een iongh Student inde Medicina van Padua gekomen, de welcke dat hoorende, ende merckende terstont de bedriegerie vanden Quackfalver, seyde teghen eenige vande omstanders, dat hy oock wel eenen sulcken Moriaen soude kunnen wit maken, sonder datmen nae die kostelicke salve behoefde te wachten, ende dat, indien sy begeerden datelick de proeve te sien, men dien Moriaen in het naefte huys soude doen komen, 't welck sy terstont deden, ende sonder hem te vragen off hy witter wilde wesen off niet, wiesch den Student hem soo wel sijn backhuys met zeep-water, dat het soo wit wierde als 't konde wesen, ende uyttreckende alle de servetten welcke hy vondt onder sijn wambas, ghenas oock sijn bocchel sonder moeyte: 't welck hy nochtans alles dede sonder een woordt tot naedeel vanden Quackfalver te spreken, om dat hy hem sijn neringh niet begeerde te onderkruypē, maer alleenlick om wat te lachen, ende daerom sich gelatende gheelijck off hy niet gemerckt hadde, wie daer dien valschen Moriaen hadde doen komen, seyde alleenlick tegen hem, dat, als dien Doctor van Bolonie die hem daer gefonden hadde, oock eenige proeve begeerde te toonen van sijne gheleertheyt, hy eenen anderen oprechten Moriaen die daer by stont mochte komen wit maken. Maer het was ghenoech voor den Quackfalver (die dat alles van sijn knecht s'avonts hoorde) om teghens den Student heel gram te wesen, want sijn gantsche spel was daer door verb. ot, ende hy wiste gheen ander raet om sijn eer te behouden, als dat hy hem met sulcke ombeschaemde stoutricheyt moeste heten liegen, dat niemandt soude dorven gheloven

ven't ghene dat vele met haer oogen hadden ghesien : daerom quam hy ettelicke dagen daer nae weder op de selfde plaetse, om een nieuwe Comedie te spelen, de welcke hy noemde, Openbaringe der valscher Practijckē gepleecht door een Student van Padua, over het onwis-configh naebooten der konst, door de welcke den Doctor Archiforbus, door Godes ghenade de Moriaens wit can maken, de buchels ghenefen : &c. Ende in't beginsel spelende op een gitterne om het volck te vergaderen, songh hy dit Liedeken, 't welck hy teghen den Student hadde doen maken.

Wel wat mach de man beginnen,
 Wel maer is het al van't mal;
 Is hy oock wel by sijn sinnen?
 'k Weet niet wat ick dencken sal;
 Dat hy wil een saeck volmaken,
 Die volkomen is gedaen, &c.

Het leste veers was:

Hy spreeckt leugen en geen waer.

Daer nae vertelde hy hoe hy daer in tegenwoordigheyt van vele menschen een Moriaen hadde wit gemaect, ende dat een seker Student van Padua door onwis-konstige ende ongerijmde voortgangen, door valsche ende bedrieghlicke practijcken, &c. den selven noch quansuys wat witter hadde willen maken, waer toe hy niet anders gebruyckt hadde als plaester off loot-wit, soo dat hy hem alleenlick op een plumpe manier wat gheblancket hadde, maer daerom niet witter gemaect, ende dat hy verferkt was dat noch hy noch, &c. (dat is) noch geen Doctor van't heele landt, eenighe oprechte konst wist om sulcke Moriaens wit te maken, soo dat hy een vereeringe van 100 Ducaten aen den Student beloofde, indien hy hem voor den toecommenden nieuwe-jaers-dagh (welcke niet verre was van dien tijdt) eenige salve off water kondelaten sien, met welcke men dien Moriaen wit konde maken; off indien hy wit maecte, twee andere Moriaens, welcke hy noemde, ende die oprechte geboren Moriaens waren. Aengaende den anderen Moriaen,
 door

door den Student voorgestelt aenden Doctor van Bolonie, seyde hy, dat het hem niet aen en gingh, dat het van hem oock niet begeert en was, dat hy daerom dien niet wit wilde maken, hoewel hy dat soo licht konde doen als den eersten, &c.

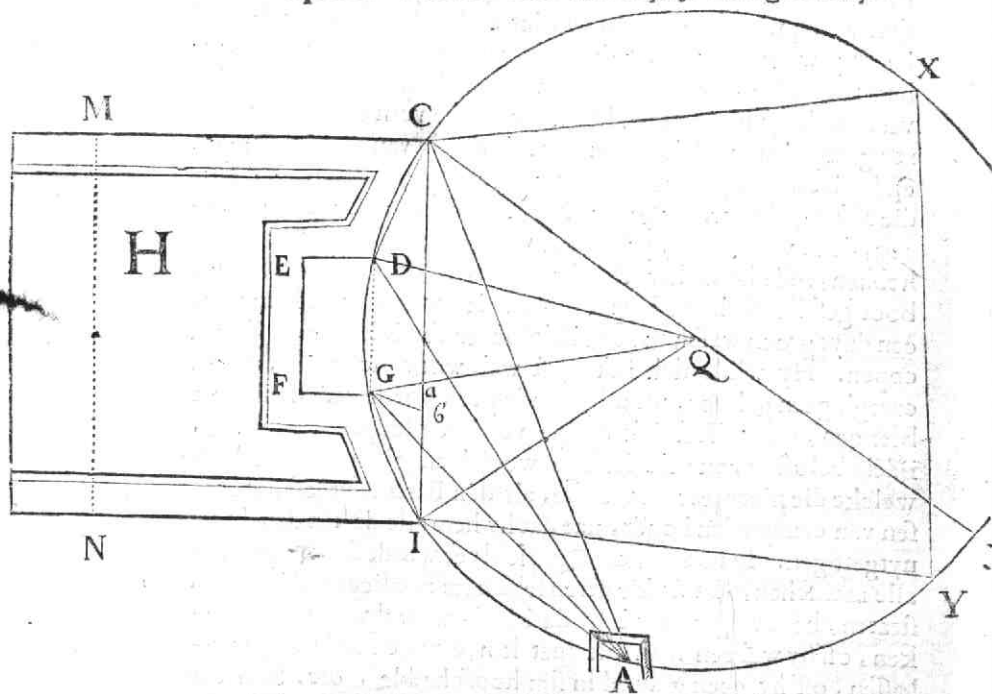
De Student die doe tot Padua was, ende niet meer om den Quackfalver en dochte, corts daer nae van alles verwitticht zijnde, heeft sich niet willen bemoeyen om de beloofde vereeringe van hondert ducaten te verdienen, want hy wiste wel datmen veel eerder hondert duysent leugens ofte schelt-woorden, als eenigh gelt van een sulcken man tot vereeringe te verwachten hadde. Ende heeft sijne bedriegerien oock niet willen ontdekken, door vrees dat hy hem daer door misschien beletten soude, sijne lang-beloofde salve te coop te brengen: maer lachêde by sich selfs om den bloten uytvlucht van dē geborē Moriaen niet wit te willen makē, om dat het quansuys van hem niet begeert en was, maer vandē Doctor van Bolonie, (gelijc off hy de selve niet geweest en ware) ende oock om sijn onbeschaemde stoutichey, dat hy seggen dorste, dat sijn Moriaen volcomē was wit gemaect, al eer den Student hem des bemoeyt hadde; ende daerenbovē aen dē selven student andere geborē Moriaen dorste voorstellen, gelijc off het niet swaerder ware geweest sulcke wit te makē, als eenē die niet anders als met inckt geverwt was: maer den Student heeft alleenlick geantwoort, dat hy den Moriaen gewasschen hadde met een water 't welck in een seker Medecijn-boeck geschreven was, ende dat hy daer mede den Quackfalver niet te cort hadde willen doen, maer dat hy wel wenichen soude te sien wat generale salve dat hy hadde om alle Moriaens wit te maken, ende dat hy daerom wilde wachten tot dat sy te coop soude komen. Als den Quackfalver sach dat den Student soo sachtfinnich was, dat hy hem gheen quade antwoordt en gaff op alle sine lasteringen en heftige woorden, heeft hy ghedocht dat het door vrese was van sijn kijven, ende dat hy hem so wel geweert hadde, dat niemand anders sich verstitouten soude te ondersoecken hoe hy de Moriaens wit maecte, daerom heeft hy hem altijdt daer nae vrypostich beroemt, dat hy alleen in 't land hadde

hadde connen doen, 'tghene den Doctor van Bolonie begeert hadde, ende om dat soo veel te beter te doen geloven, heeft hy een seker vraegh-stuck openbaer aengeslagen, gelijk off hy dat tot antwoord aenden Doctor van Bolonie wilde voorstellen, ende ten lesten als hy meynde datmen ghenoech nae sijne be- loofde salve verlanght hadde, heeft hy die op de plaetse te coop gebracht in vele schone potten, die so verciert waren met schilderien, advijsen, ghedichten, &c. datmen niet heeft moghen dorven dencken, dat het geen kostelicke ware was, diemen daer in bewaerde. Hy prees die salve oock met sulcken ernst, en vertelde soo veel van hare crachten, dat verscheyde daer van hebben gecocht, ende onder anderen een vande kennisse vanden Student, de welcke hem een pot vol daer van ghesonden heeft, om dat hy hare crachten wat soude ondersoecken, 'twelck hy naerlich heeft gedaen, ende bevindende dat in plaetse van yewers toe goet te zijn, sy alle siekten tot de welcke men haer gebruyckte verargerde, ende grooter maecte, heeft ghedocht dat hy niet minder te beschuldigen soude wesen, indien hy dat verswege, als een die het goed van sijn gebueren siet stelen, ende haer daer van niet en waerschout. Daerom heeft hy een kleyn Boecxken uyt gegevē, in het welcke de principaelste hindernissen van die salve waten beschreven, met de historie van den gemaeckten Moriaen, welcke noch in Venetien bevonden wort, met sijn swarte parouque ende geel hayr daer onder, soo datmen daer aen niet heeft getwijffelt. Hy heeft oock in dat boecxken uytgelegt het Vraegh-stuck aenden Doctor van Bolonie quant- suys voortgestelt, want den Quacksalver hebbende dat ghenomen uyt een seker Medecijn Boeck, 't welck noch hy, noch sijn gelijcke konden verstaen, ende hebbende het selfde wat willen veranderen, hadde alleenlick *bet hooft* in plaetse van *de nieren*, ende een *man* in plaetse van een *vrouw* gheschreven, waer door de sin sulcx geworden was, dat hy vraeghde hoemen het graveel genesen moet, als yemandt dat in 't hooft heeft, ende hoemen een man moet doen verlossen, als hem sijn vrouw met kindt gemaeckt heeft, door alle 't selve de geleertheyt, de sub-
tijlhey,

tijlhey, de oprechticheyt, &c. vanden Quackfalver soo bekend wierden in Venetien, dat alle die hem te voren wat gheacht, ende eenige die van sijne falve gebruycken wilden, off gebruyckt hadden, daer nae den Student bedanckten, dat hy haer van des Quackfalvers bedriegerien gewaerschout hadde. Alle siecken die in sijne handen waren geweest, lieten sich terstont visiteren door de principaelste Doctoren vande Stadt, welke bevonden dat hy t meestendeel veel siecker gemaect hadde als sy te voren waren, ende dat hy niet anders hadde ghesocht, als haer uytwendigh wat te helpen, latende inwendigh vele quade humeuren, die daer nae nieuwe ende periculeuser siecken moesten veroorfsaken; soo dat mender seer weynige yont die gefont waren geworden, welke noch door de cracht van hare natueren, ende niet door sijne medicamenten geholpen waren. Iac selfs die alsoo gefont waren geworden, lieten haer noch wat purgeren, door vreesse dat sy yet quaets van hem mochten ghehouden hebben, ende hy verloor soo sijn credit, dat daer nae niet een bootsgesel, off schoen-lapper in Venetien was, die van hem voor een duyt groen wasch tot een lickdooren soude hebben willen copen. Hy wilde sich in't eerst wel wat verschonon, maer creegh geen gehoor, want hy conde geen goede redenen voort brengen, maer alleenlick eenige vercierde leugens, nieuwe ijdele beloften, en vele heftige woorden teghen den Student. welke die niet meer en vreesde, als den Barbier vreesst het bafsen van een quaden hondt, nae dat hy hem alle de tanden heeft uytgetogen. In summa, die Quackfalver worde soo bespot van alle menschen, dat de kinderen selfs hem nae liepen door de straten, hem vragende off hy de Moriaens wel wit conde maken, off hy wel een man die met kinde ware soude doen verlossen, off hy geen graveel in sijn hoofd hadde, &c. Soo dat de goede man hem noyt meer met het Quackfalvers ambacht dorste bemoeijen, maer hy heeft hem van dien tijdt aff altijd geneert met liedekens ende Almanacken langhs de straten te vercopen, t welck hy noch teghenwoordigh doet indien hy noch leeft.

Laet ons nu sien off dese Historie eenige gelijckenisse heeft met het gene dat ick hier sal schrijven. In't voorleden jaer 1638. heeftmen in dese landen uytgestroyt het volgende Vraeghstuck, onder den Naem van eenen *Johan Baptista Antwerpiensis* voorgestelt.

Questie aen de Batavische Ingenieurs, voorgestelt door I O HAN BAPTISTA Antwerpiensis, volghens het Spreek-woordt: *Laet Const blycken, met goet bewijs.*



H Et gheruchte, Ingenieuse Bataviers, van eenighe uwer betwētentheyt heeft sich verspreydt, ick en weet niet aen wat Contrēyen; doch niet bysonders daer van noch ten thoone komende, t'zj door des selfders impressie, ofte elders geraepte superbie: Soo hebben wy goet gevonden dese Quæstie, door my, als een toetse uwer Ingenieuſheydt
voor

voor te dragen: Ende de selfde naer de ware toets ontbindēde, ongetwijffelt de alderproffijtelicxste Scientien Mathesi sullen by die te vinden sijn.

1. Een Veldt-Oversten approcherende aen een seker Horen-werck, alhier inde neffens gaende af-gebeeldt door H. is gekomen met sijn linien seer nae tot inde gracht, begeert daer ontrent een royaelsche Baterye op te rechten ter plaetsen aen A, omme te flancqueren op E D, ende D C: in dier voegen, dat de fortse van't Canon soo veel doet op de *Face* als op de *Flancq*. Te weten: *Proportio Aequalis*. Mitsgaders dat de twee Fleugels C D, ende G I, ende de *distantie* D G, die alle malckanderen gelijk sijn, met gelijke streken kunnen geflanqueert worden, ende oock sulcx dat de *distantie* vande Batterie A, tot het punkt C, niet meerder en zy dan 60 Roeden ofte 600 voeten. Ende de breete van't Horen-werck als M N, ofte O P; is ghemeten 34 roeden 7 voeten 7 duymen. *Vrage*: Hoe sulcx gedaen moet worden?

Item: Van't selfde Horen-werck doet de *Face* soo veel als de twee grootste waerde des 1 a, daer 1 aaaaaaa, 875 aaaaa, 3470 aaaa, 20604 aa, 104040 a, gelijk sijn 5 aaaaaa, 147 aaaaa, 28182 aaa, 118800. Ende de *distantie* A C, niet grooter dan 600 voeten. Voorts de andere conditien als boven. *Vrage*? nae de breete van't Hooren-werck, ende naer de andere deelen gelijk boven. *Waer op onsen Autheur kortz daer nae aldus gheantwoort heeft.*

Wis-Constige Ontbindingh over het Antwerpisch Vraeghstuck, toe-ge-eygent alle Liefhebbers der Wis-Const: door JOHAN STAMPIOEN d'Jonge, Mathematicus.

MESSIEURS: de vlugge Fame heeft nu onlangs vercondicht, hoe onse ingenieusheyt wordt ten toetsē gestelt, door't voorstellen van sekere quaestie onder den naem van Johan Baptista Antwerpensis, welckers hoofst, vergiert met opgeblasen hovardicheyt, wy niet waerdich achten veel tegen te spreken; maer sullen voort-gaen tot de *Solutie* selfs, meer ten voldoeninge der Bataviers, als tot begeerte des voorstellers

ders. Dit is dan tot een inleydinge, op dat by, de eere die geschiedt aen 't gheen by schijnt te dragen, sich selven niet toe en eygent.

Laet in dese boven-gestelde Figuer het Horen-werck af-gebeeldt zijn met H, diens breete MN, bekendt is te doen 34 roeden 7 voet 7 duym. ende de begeerde Baterye getekent met A, diens plaetse gevonden wordt door de bekende conditien. De eerste conditie is: dat de fortse van her Canon, staende op de Batery A, even soo veel krachts op de *flancq* ED doet. als op de *face* DC: daer uyt soo is openbaer, dat, soo wanneer den hoeck vande *espaule* EDC, in twee gelijcke gedeelt zijnde met de rechte TVDA, dat de Batery noodtsalick inde rechte TDA, moet comen. Ten tweeden: dat de *face* DC ende IG, ende de distantie DG, met gelijcke schoten, connen bestreken worden vande Batery A. Dat is: wanneer de hoecken IAG, GAD ende DAC malcanderen gelijck zijn, waer uyt volght: dat door de vijf pointen CDGI ende A, een circels omme-treck passeert: Wat nu het derde bekende aengaet, als dat de Batery A, niet verder mach leggen van C dan 600 voet, ofte 60 roeden; zijnde oock de grootte distantie inden omme-treck, als CY: die door de 15^e van 't derde der fundamenten *Euclidis* voor middel-lijn genomen wordt. Wy hebben nu naer dese bereydinge bekend, den middel-lijn CY 60 roeden, de rechte CI 34 roeden, 7 voet, 7 duym, ofte $34\frac{27}{100}$ roeden, ende de coordens IG, GD, ende DC, malcanderen gelijck. Laet nu Q het middel-punt zijn, dan soo treckt QG, ende QD, door-snijdende CI, in a ende f. soo is dan Ia ofte fC gelijck een der coordens IG, &c. Om dat nu QI, staet tot IG gelijck IG tot Ga. Ende doot de 4^e, ven't 6^e gelijck Qa, af, also QG tot GD, ofte alsoo IG tot Ga, den *Cubus* op IG, met noch het lichaem dat besloten wordt op 't viercant IQ, als vlaete, ende diepte IC: zijn t'samen gelijck het lichaem, dat gemaect wordt op 't viercant IQ, als vlaete, ende diepte driemaal delenghte IG. Waer uyt dan: soo door lichamelicke snede eens Teetlinghs, ghelijck wy dat in onse Nieuwe Stel Regel bethouet: als door *Sectiones Coni*, IG vinden te doen.

$28\frac{1}{2} - \sqrt{263\frac{3}{4}}$ soo veel doet oock E F off D C. Voorts F den hoeck ED C, in twee gelijcken gedeelt zijnde door de voortgaende T D, soo heeftmen de snijdinge A, in den ommetreck uyt Q, alwaer de Batery moet opgerecht worden.

Wat nu de ontbindinge van 't tweede voorstell aengaet, daer 1 aaaaaaa, 875 aaaaa, 3470 aaaa, 20604aa, 104040a, gelijk zijn 5 aaaaaa, 147 aaaaa, 28182 aaa, 118800. Dat is, volgens onse manier, daer 1 (8) + 875 (5) + 3470 (4) + 20604 (2) + 104040 (1) gelijk is 5 (7) + 147 (6) + 28182 (3) + 118800. Eerstelick soo vindt ick voor de acht versche yde waerden des 1 (1) van dese vergelijkingh, 3 + $\sqrt{3}$, off 3 - $\sqrt{3}$, off 10, off 5, off 3, off -6, off 11, off -2. Daer van de twee grootste doen 10 ende 5, haerder somme 15 voor I V, soo veel doet oock D C, ofte E F, diens Teerling 3375 af-ghetrocken van driemaal het lichaem, besloten op 't viercant I Q, 900 als vlaete, en diepte G I, te weten: van 40500, blijft 37125, het lichaem op 't viercant I Q als vlaete, ende diepte C I. Dese reste ghe-deelt door 't viercant I Q, 900, comt de breedte van 't Horenwerck C I, $41\frac{1}{4}$ roeden. Dit is nu alles in 't cort. De breder ontleedinge sal gevoeght worden by de andere stucken van onsen Nieuwe Stel-regel. Waer door alles gevonden wordt inde Wis-Konst, wat vindbaer is.

Alsmen hier leest, *Messieurs de vlugge Fame, &c.* canmen ghe-noech mercken wie voor den Quackfalver genomen moet worden, maer om den gemaecten Moriaen oock te kennen, moeten letten op alle de conditien van dit Vraegh-stuck. De eerste is dat de fortse van het Canon staende op de Batery A, even soo veel crachts op de Flancq E D doet, als op de face D C: te weten *proportio Aequalis*. Welcke *proportio aequalis*, naedemael dat de Flancq E D kleynder is als de face D C, (off ten minsten niet gegeven zijnde, cankleynder wesen) is hier nieuwers te vinden, want, indien men 't maect ghelijck het onsen Auteurs wil, dat het Canon even soo veel doet by D tegen de Face, als tegē de Flancq, so doet het minder tegen de selfde Face by C, als tegen de Flancq by E, ende als het soo veel soude doen

tegen d'een by C als tegen d'ander by E, her soude meer doen by D, &c. De tweede is dat C D, D G, en G I, die malcanderen ghelijck sijn moeten, met ghelijcke streken gheslanqueert sijn, 't welck oock niet geschieden can, ten sy dat de Batory staet in 't midden van 't rond Q, want als men doet gelijk onsen Autheur, dat sy staet inden omtreck deses rondts, hoe wel dat de drie hoecken C A D, D A G en G A I ghelijck sijn, de streken off de schoten sijn daerom niet gelijk, om dat I G naerder is by A als G D off D C, ende oock om dat den hoeck A C D grooter is als A D G off A G I, &c. ende als de Batory A soude staen in 't midden des rondts, het canon soude soo veel niet doen tegen E D als tegen D C, soo dat die twee conditien strijden teghen malcanderen. De derde is dat de linie A C niet langer moet wesen als 60 roeden, 't welck soo onbequaem ende onwisch-konstich is als de voorgaende, want sy niet can dienen om te vinden de plaetse vande Batory A, naedemael dat sy gevonden is door de twee eerste (welverstaende, als men haer eenige sin can geven): sy can oock niet dienen om de linien van 't Hooren-werck te weten, waer toe sy van onsen Autheur wordt gebruyckt, om dat het daer toe niet genoeg is, dat men weet dat A C niet langer is als 60 roeden, maer men behoorde prijs te weten hoe langh dat sy is. Volcht daer nae een vergelijckinge van x^2 , welcke niet meer te achten en is als den boechel vanden Moriaen, want men can wel lichtelick alle de wortels daer van vinden, als sy geschickt sijn, gelijk hier, maer als sy ongeschickt sijn, 't is verloren *arbeyt die te soecken. Soo dat een Mathematicus* die met een redelick vernuft begaeft is, noyt aennemen sal sulcke Vraegh-strucken te ontbinden, ende sal oordelen, dat den voor-stelder sonder geleertheyt is, sonder subtielheyt en sonder verstant, ghelijck oock een oprecht Medicus noyt een Moriaen aennemen sal wit te maken, &c. Maer wel onsen Autheur, welcke sonder yet te mercken van alle de fauten vanden Voorstelder, niet meer moeyte heeft om alle sijne raedtfels uyt te leggen, ende een geschieten *Facit* daer uyt te vinden, als den Quackfalver, om het aensicht van sijn Moriaen

met

met een natte neufdoeck te vrijven. Door de eerste conditie is openbaer, seyt hy, den hoeck EDC in twee gelijcken gedeelt zifnde met de rechte linie TDA , dat de Batery nootfakelick inde rechte TDA moet comen, door de tweede, dat de hoeccken IAG , GAD , en DAC malcanderen ghelijck moeten, sijn, waer uyt volcht dat door de vijf poynten $CDGI$ ende A een Circkels omtreck passeert. Wie soude hier alle sijne fauten kunnen tellen? De eerste, sijn dat hy niet een van de gebreken merckt van't Vraegh-stuck, de andere, dat hy noemt openbaer ende nootfakelick, 'tgene dat valsch is off dobbelsinnich, &c. Maer hy toont nieuwers beter sijn groot verstant, als inde derde conditie, volgens, de welcke hy hadde behooren te nemen 60 roeden voor de linie CA , ende daer mede gevonden hebbende de linie GI , te seggen dat de selve GI , wefende groter als 't gene hy soude gevonden hebben, het Vraegh-stuck onmogelick soude zyn, ende datmen niet weten can uyt 'tgene dat gegeven is, hoe groot dat sy is, maer dat ware wat te swaer voor hem geweest, ende onbequaem tot sijn voornemen, daerom heeft hy sijn ingenieufheyt veel beter ghetoont, met het seggen dat CA wefende niet grooter als 60 roeden, soo moet CY iuyft wesen 60 roeden, sonder te mercken dat CY oock wel can wesen veel minder ofte oock wat grooter, dat evenwel CA niet grooter sal wesen als 60 roeden, ende oock sonder te dencken dat de middellijn CY , niet verandert can worden, off de Figure van't hele Hooren-werck moet oock verandert sijn: hy wil dat de selve sy 60 roeden, gelijck off den Velt-overste die aen dat Hoorn-werck approcheert, het selfde conde laten veranderen nae sijn wille, om sijn Batery daer tegen gemakelick op te rechten. 'T is wonder dat onsen Autheur niet aenghenomen wordt tot den opperften Ingenieur van dese Landen, hy soude niet behoeven te weten hoe de Fortressen vande vyandt gemaect sijn, want hy soude de selve connen doen veranderen nae de gelegentheyte vande wercken, welcke hy daer teghen soude willen ghebruycken. Het schijnt nochtans dat hy wel gemerckt heeft dat hier wat haperde, ende dat hy daerom *Eu-*

clides tot borge heeft willen nemen, hopende datmen niet soude dorven twijffelen, van't gene datmen horen soude dat *Euclides* gheschreven heeft. Maer *Euclides* bewijst daer niet anders, als dat de Middellijn des rondts, de grootste is van alle de rechte linien die in't selfde ront begrepen konden worden, 't welck yeder een ghenoech weet sonder *Euclides*, ende daer uyt volcht niet, dat als een rechte linie in een ront ingeschreven niet groter en is als 60 roeden, men dencken moet dat de middel linie des selfden rondts juyst 60 roeden is, 't welck nochtans onsen Autheur daer uyt wil doen volgen. Nemende alsoo de middel-lijn *C Y*, 60 roeden, off de helfte *C Q* 30 roeden, de rechte *C I* $34\frac{77}{100}$ roeden, ende dat *C D*, *D G*, *G I* malcanderen gelijk sijn, vindt hy lichtelick de vergelijkinghe van x^2 die uyt de doorsnijdinge comt van een hoeck in drie ghelijcke, want het is een bekende wegh, welcke de jonge leer-kinderen genoech weten. Daer nae seght hy dat *I G* welcke een vande wortels is van die vergelijkinge, doet $28\frac{1}{2} - \sqrt{263\frac{1}{4}}$, maer de manier om die te vinden, is een verholentheyte welcke hy soo haest niet heeft willen openbaren, ende hy heeft beloofd de selfde te leeren in sijn Nieuwen Stel-Regel, waermen nochtans daer toe niet en vindt, als onbequame en valsche regels, gelijk wy te voren hebben aengemerckt. Wy moeten hier noch letten op sijn besluyt: Voorts (schrijft hy) den hoeck *E D C* in twee gelijcken gedeelt sijnde door de voortgaende *T D* soo heeftmen de snijdinge *A* inden omtreck uyt *Q*, alwaer de Batory moet opgerecht worden. Hier sietmen dat hy door de twee eerste conditien vindt de Batory *A*, welcke alleen begeert was, sonder de derde, off vierde conditie, off de gevondene linie *G I* daer toe te gebruycken, nae welcke linie *G I*, sijnen *Ioban Baptista Antwerpiensis* oock niet hadde gevraeght, soo dat het een groote ende plumpe faute is geweest in't voorstellen, datmen conditien geeft die niet en dienen om te vinden 't gene daer men nae vraeght, ende noch groter en plomper in't ontbinden, dat hy gebruyckt die conditie om een ander linie te soecken, welcke niet en dient tot de op-

loffinghe van 't Vraegh-stuck, ende dat hy niet eens en merckt van alle des voorstelders fauten, Wat nu de ontbindinghe van het tweede voorstel aengaet, hy segt, maer welcke de acht wortels sijn, ende belooft dat de manier om die te vinden sal wesen in sijnen Nieuwen Stel-Regel, dat is, hy toont ons den boechel, ende belooft dat hy de selve daer nae met sijn kostelicke salve sal genesen. Soo dat alle dese wis-konstige ontbindingh, &c. alleenlick bestaet in ijdele beloften, ende in verscheyde plompe fauten, uyt de welcke men soo claerlick can sien dat onsen Autheur dat Vraegh-stuck onder de naem van *Ioban Baptista* selfs heeft voorgestelt, als men te Venetien bekennt heeft uyt het geel hayr dat onder de swarte paruque front vanden Moriaen, dat hy door den Quackfalver selfs tot een Moriaen ghemaeckt was, want het is niet ghelooffelick dat een ander soo veel fauten soude begaen hebben in't voorstellen van een questie, alwaer hy een gheweest die noyt vande Mathesi hadde horen spreken; 't is niet ghelooffelick dat onsen Autheur aen welcke men soo veel andere questien heeft voorgestelt, op welcke hy noyt heeft dorven antwoorden, meer op dese als op de andere geantwoort soude hebben, indien sy van hem selfs niet ware ghecomen; 't is oock niet ghelooffelick, dat begerende te antwoorden, hy in alle de selfde fauten vanden voorsteldersoude gevallen hebben, sonder een van die te mercken, al ware hy noch veel plomper als hy is; ende oock 'tis ongeloofflick, dat dolende alsoo nae een ander, hy juyft gekomen soude hebben tot dat eenige geslacht van vergelijkinge, van 'twelcke hy handelt in sijn Stel-Regel, want het ghebeurt altemets niet in een van duyfent questien die door anderen voorgestelt sijn, dat sy tot sulcke vergelijkinge gebracht konnen worden. Maer het is wel ghelooffelick, dat onsen Autheur begerende te toonen een proeve van sijn konst, door de welcke hy quantsuys alles can vinden, wat vindtbaer is, &c. Ende met een ons doen verlangen nae sijnen Nieuwen Stel-Regel, dese questie heeft gemaect van soo een verghelijkinghe van x^3 , want hy gebruyckt die tot alle dingen, meer als onse Quackfalver sijn knecht, ende dat hy

de selfde vermoemt heeft met de dobbel-sinnighe, ende ongherijmde conditien boven verhaelt, om dat niemandt anders als hy alleen de selve daer onder soude kunnen vinden. Daerom is het geen wonder dat hy de fauten vanden voorfelden niet gemerckt en heeft, want het waren de sijne, ende hy heeft oock misschien noch niet geweten, dat in sulcke questien de dubbel-sinnige conditien voor fauten gerekent moeten worden, maer hy heeft gedocht dat sy subtijlheden waren, ende dat de Algebra niet anders en was, als een konst om waer te seggen, ende raedtsels uyt te leggen.

'Tis oock wel ghelooftelick, dat hy misschien met die konst eenich credit gecregen soude hebben, indien niemandt op sijn handel hadde willen letten, gelijk het dickwils gebeurt, dat de Quacksalvers meer toeloop krijgen als de gheleertste Doctois inde Medicina. Maer sijn Wis-konstinge ontbindinge, &c. my ter handt ghecomen zijnde, ende daer in gheen ander wis-konst merckende, als dat hy ons wilde wijs maken; ten eersten dat hy een sware Mathematiscche questie hadde ghesolveert, de welke nochtans niet anders en was als een Raedtsel, sonder konst voorgestelt, sonder konst uytgeleght, ende waer in niet en was dat aen den Mathesi bestont, behalven 't ghene hy niet ghesolveert hadde, maer beloofde daer nae te solveren; ende ten tweeden, dat de maniere om sulcke verghelijkinghe als daer in waren te ontbindē, noch niet bekend was, ende en conde niet sonder sijne Nieuwe Stel-Regel bekend worden. hebbe ick my niet willen bemocijen met het eerste, want het is verre van mijn humeur, dat ick yemandt berispen soude sonder daer toe ghedwongen te sijn door groote redenen; Maer wat aengact het tweede, siende dat het streckte tot nadeel van alle die haer oeffenen inde Mathesi, hebbe ick ghedacht dat het niet misstaen soude, dat ick, die my niet en acht aen een vande geringste, soude tonen dat de manier om sulcke vergelijkingen te ontbinden, geen soo groote verborgentheyt was, naedemael dat ick die oock wiste, 't welck ick hebbe willen doen sonder een eenich woordt tegen hem te schrijven, off te laten blijcken dat

datick yet merckte van sijnen handel; ende hebbe niet aengenomen, als te vinden t'ghene dat hy seyde ghevoeght te sullen worden, by de andere stucken van sijne Stel-Regel; ghelijck off het een nieuw Vraegh-stuck ware door hem voor-gestelt om te vinden de linie G I, nae de welcke *Toban Baptista Antwerpiensis* niet en hadde ghevraeght: daerom nemende daer op mijn oorsaeck, dat het noch langh aenlopen mochte eer sijn Stel-Regel in Druck quam, ende latende alle sijne bereydingen soo als die waren, hebbe ick daer alleenlick by gevoeght het volgende.

Om nu te vinden delenghte vande *Face* G I, soo is bekendt de halff-middel-lijn Q I te doen 30 roeden, ende I C de breedte van t'Hoorn-werck 34 roeden, 7 voeten 7 duymen, ofte $34\frac{77}{100}$, stelt nu voor G I, x , ende treckt G b even-wijdigh met D Q, gelijk dan Q I, tot I G, alsoo I G tot G a, ende G a tot a b, sulcx dat Q I doende 30 ende I G x . soo doet G a $\frac{x}{30}$, ende a b $\frac{x^2}{900}$ nu I C ende a b, sijn gelijk I G. G D ende D C, dat is drie-mael I G, daerom $34\frac{77}{100} + \frac{x^2}{900}$ is gelijk $3x$, ofte $x^2 + 2700x - 31293$; dese vergelijkinge stelt aldus $x^2 + 2700x - 31293$, dan divideert de selve door x -- ofte $+$ eenigh absoluyt ghetal, sulcx dat inde divisie niet overschiet, t welck men bevindt te kunnen geschieden door $x + 57$, soo komt in t'quotient $xx - 57x + 549$, dese vergelijkinghe stelt dan aldus $xx - 57x - 549$, daer van de wortels zijn $28\frac{1}{2} + \sqrt{263\frac{1}{4}}$ ende $28\frac{1}{2} - \sqrt{263\frac{1}{4}}$, daer van $28\frac{1}{2} - \sqrt{263\frac{1}{4}}$ is voor I G, die begeert was.

Solutie op de tweede Questie.

DE ontbindinge op de tweede vrage daer 1 aaaaaaa, 875 aaaaa: 3470 aaaa, 20604 aa, 104040 a, gelijk is 5 aaaaaa, 28182 aaa, 118800. dat is daer $1x^8 - 5x^7 - 147x^6 + 875x^5 + 3470x^4 - 28182x^3 + 20604xx + 104040x - 118800$ gelijk is 0, can geschieden door t'voorgaende, dividerente de vergelijkinge door x -- ofte $+$ eenigh ledigh ghetal, sulcx dat inde *diviso* niet overschiet, t welck men eerst bevindt te kunnen

konnen gefchiede door $x \mp 2$ ende komt in 't *quotient* $x7--7x6--$
 $133x5 \mp 1141x4 \mp 1188x3 - 305 \mp 58xx \mp 81720x--5940$, dit
quotient can ghedivideert worden met $x - 3$, ende komt in 't
quotient $1x6--4x5--145x4 \mp 706x3 \mp 3306xx--20640x \mp$
 19800 , dit *quotient* can weder ghedivideert worden door $x - 5$
 soo komt in 't *quotient* $1x5 \mp 1x4--140x3 \mp 6xx \mp 3336x--$
 3960 , dit can noch ghedivideert worden door $x \mp 6$, ende sal
 in het *quotient* komen $1x4--5x3--110xx \mp 666x--660$. dit
 can weder ghedivideert worden met $x - 10$, soo komt in het
quotient $1x3 \mp 5xx--60x \mp 66$, ende can noch ghedivideert
 worden met $x \mp 11$ ende komt in 't *quotient* $1xx--6x \mp 6$, dit is
 gelijk 0, dan stelt dit aldus, xx gelijk $6x--6$, daer van de wor-
 tels zijn $3 \mp \sqrt{3}$ ende $3 - \sqrt{3}$, ende zijn alsoo gevonden de acht
 wortels vande voorgestelde *Aequatie*, als -2 , ∓ 3 , ∓ 5 , -6 ,
 ∓ 10 , -11 , $3 \mp \sqrt{3}$, ende $3 - \sqrt{3}$, daer van de twee grootste
 zijn 5 , ende 10 , dese te samen, komt 15 voor de *Face* CD ofte
 GI , Om nu de breete van 't Hoorenwerck te vinden, gelijc dan
 $QI30$ voet tot $IG15$, alsoo IG tot Ga en Ga tot a $b3\frac{2}{4}$, dese
 vande drie-mael GI getrocken als van 45 , rest $41\frac{1}{4}$ voor de bree-
 te van 't Hoorn-werck IC , 't welck begeert was.

Questie Iobau Baptista Antwerpiensis ofte den sijnen weder voor-
 ghestelt. Soomen begeerde noch twee Bateryen inden selfden
 Circkels omtreck op te rechten, als hier afgebeelt met X en
 Y , sulcx dat CX , XY ende YI , alle malkanderen ghelijck
 zijn, ende dat den *Diameter* CR doet als boven 60 roeden. ende
 de breete van 't Hooren-werck $CI36$ roeden, ofte 360 voe-
 ten. *Vraege?* Naer de *Face* GI ende naer IY .

Indien onsen Autheur waer geweest een oprecht lief hebber
 vande wis-konst, gelijk hy sich altijd beroemt; Hy soude my
 bedanckt hebben, dat ick hem hadde gewaerschouwt, dat wy al-
 rede genoeg wisten 't gene hy ons daer nae wilde leeren. Maer
 ter contrarste is hy tegen my soo gram geworden, als den Quack-
 salver van Venetien tegen den Student van Padua, ende hy heeft
 een boecxken tegen my uytgegeven, genaemt, *Openbaringhe*
der Valscher Practijcken, &c. waer in nae het liedeken, *Wel*

Wel dat mach de man beginnen, &c. ende alle de selfde voorreden vanden Quackfalver, comt hy eyndelick alsoo tot de faecke.

Voor eerst: soo wordt van hem gepleeght een onbehoorlicken voortganck van ontbindinge, stellende alles vast dat noch niet gevonden is. Daer nae soo brengt hy het selfde voorstel tot een vergelijckingh, vindt x^3 gelijk te zijn $2700x - 31293$, dat door mijn vertoogh oock lichter ghedaen wordt, dan door foodanige Algebraische werckingh. Maer dit is het minste. Dese vergelijckingh dan hebbende, gaet die voort veranderen, aldus: $x^3 + 0xx - 2700x + 31293$. dit divideert hy door $x +$ ofte -- eenigh absoluyt ghetal, sulcx, dat inde *divisio* niet overschiet, dit absoluyt ghetal, is naer sijn seggen 57.

Maer om dese 57 te vinden, daer hanght den gantschen handelaen. Want dit absoluyt ghetal 57 is het getal vande waerde des x . der boven-gestelde vergelijckingh. Aengesien x^3 gelijk is $2700x + 31293$. de waerde van x is 57, ende wanneer x^3 gelijk is $2700x - 31293$. de waerde sal sijn -- 57. Daerom dit absoluyt ghetal en can niet gevonden worden, ten is zy dat de vergelijckingh ontbonden is, ofte datmen de waerde daer van bekent heeft. Daer toe ick versekert ben, dat Wassenauer nochte, &c. geen generale Regulen bekent sijn, om het absoluyt ghetal te vinden. *Om hier aff eenproeffen te nemen, soo laet Wassenauer eens toouen de $x +$ ofte -- eenigh absoluyt ofte ander, daer door dese $x^3 + 0xx - 2700x + 31293$ gedeelt can worden sonder overschet.* Alhier soo wordt nu claerlick bethoont. dat Wassenauer al soeckende voort gaet met het geleende bekende, tot een schijn van ontbindinge; soo en candan dese voor geen *solutie* gerekent worden, want de Mathesis en draeght gheen Moment aensicht.

Ten tweeden: Wat aengaet de *Solutie*, soo hy die noemt, op de tweede questie, die is soo bedriechelick als de voorgaende. Want de selfde vergelijckingh onderstaet hy te deelen door $x +$ ofte -- eenich absoluyt getal, alsoo dat inde deelinghe niet overschiet. Dit absoluyt ghetal en can niet gevonden worden,

ten zy datmen de waerde des x heeft vande selfde verghelijck-
kingh. Want foodanigen absoluyt getal, &c. sal altoos het ge-
tal zijn vande waerde des x ofte $1 \textcircled{1}$, als voor d'eerste dee-
linghs deelaer $x \mp 2$. dese 2, als absoluyt getal, is het ghetal
vande waerde des x , daer het tegendeels teken vanden deelaer
voor geset, komt -- 2 de waerde des x vande begeerde verghel-
lijckkingh. Den tweeden deelaer stelt hy $x - 3$. dese ∓ 3 is de
begeerde waerde oock, vande selfde verghelijckkingh, ende
gaet alsoo voort, &c. Waer uyt blijktt noch geen ontbindin-
ge, maer veel eer een blinde warring, want de waerden des x
ofte $1 \textcircled{1}$ zijn van my bethoont. *Om ten tweeden mael hier een proef
van te nemen, dat Wassenauer de selfde absoluto gbetallen niet vinden
en kan, soo stel ick van de selfde vergelijckingh, voor het ledige getal
118801. ende begeere daer van de acht waerden des $1 \textcircled{1}$. ofte de getal-
len die van hem absoluyte genoemt worden.*

Eyndelick, wat belanght de vraghe die hy I. Baptista voor-
stelt, en gaet my niet aen, de solutie werdt oock van my niet
begeert, sy is van forme als die van I. Baptista.

Tot Besluit.

Soo verre Jacobus à Wassenaer, een generael Regeltje maer kan
ihonen, waer door het absoluyt, soo by dat noemt, kan gbevonden
worden, omme, naer sijn seggen, alsoo te deelen: Ofte indien hy maer
ihonen kan de waerden, boven inde Openbaringe van mijn verbaelt, ende
sulcx voor Anno 1639. Soo sal ick hem daer voor een vereeringhe ge-
ven van hondert Rijcxdaelders. Welcke eere dan, vande Ontbindinghe,
grooter proportie sal hebben, tot de eere van sijn voorgaende, als de
beloofde vereeringh, tot een Mathematisch punt.

Aldus gestelt door JOHAN STAMPIOEN de Jonge
Mathematicus.

Waer op ick doe niet anders hebbe willen antwoorden, als,
ghelijck de Student van Padua, dat ick hem niet te cort hadde
willen doen, dat mijn solutie was volgens de maniere in seker
boeck beschreven, ende dat ick wel wenschen soude te sien wat
beter Reghels dat hy hier op wiste, en-wat hy hier van in sijn
langh-belooft Stel-Regel soude openbaren.

Noch-

Nochtans ick hadde lichtelick konnen tonen hoe swack dat de redenen waren welcke hy tegen my gebruyckte, ende hoe weynich sy accordeerden met sijne heftige lasteringen, want hy brengt daer geen andere redenen als dese drie. De eerste is, dat ick alles vast stelle dat noch niet gevonden is, 't welck soo veel te seggen is, als dat ick niet en mochte volgen sijn bereydinge, soo dat hy my berispt van't gene om 't welcke hy my grootelick behoorde te bedancken, want de selfde niet volgende, hadde ick sijne fauten moeten openbaren. De tweede, is dat ick het voorstel tot een vergelijkinge brenghe, 't welck door sijn vertoogh lichter gedaen wordt (soo hy seyt) als door sulcke Algebraische werckingh, al 't gene dat hy hier noemt sijn vertoogh, ende mijn Algebraische werckinghe, is van soo kleynen importantie, dat het niet de pijn weert is daer van te schrijven, want ick hebbe daer niet anders willen doen, als de selve vergelijkinge, door hem wat confuselick beschreven, in beter ordre nae de regels vande Algebra te stellen. Maer 't is te merken dat hy de vertoghen prijst, ende veracht de Algebraische werckinghen, door dien hy de Algebra niet en weet, ende dat al 't ghene hy gebruyckt als vertogen, maer werringen sijn van woorden, om dingen welcke door de Algebra slecht sijn, wat groter en swaerder te doen schijnen, 't welck men noch beter can sien in sijn Stel-Regel fol. 322. Alwaer (nae dat hy lange gesweet heeft, om de leste ende swaerste Voorstel door sijn Vertoogh te bewijfen) hy by voeght een ander ontbindinge door Algebra. Welcke veel beter, corter ende claerder is, maer om dat hy apparentelick de selve van yemant heeft geleent, ende dat hy gheen verstant heeft van sulcke werckinghen, noemt hy die *een blinde Stel-Regelsche Werckingh*, toont hy niet wel daer in sijn verstant; dat willende schrijven vande Algebra, ende haer hebbende in 't beginfel geprefen voor de eygene Vindster van alle konsten, noemt hy verachtelick blinde werckingh de principaelste en bykans de eenige in sijn heele Boeck die aende Algebra wat bestaet, ende hier schrijft hy dat men lichter door sijn vertoogh een vergelijkinghe hadde connen vinden, als door Algebraische

werckingh, sonder te dencken, dat de beste wegh om de ver-
 togen selfs te vinden, is door de Algebra, gelijk hy wel yewers
 heeft hooren segghen, want van 't slechtste daer van schrijft hy
 wat in 't eynde van sijn Boeck, maer dit is het minste, sijn der-
 de en aldersterckste reden is, dat ick divideer de vergelijkinge
 door het absoluyt getal 57. aen 't vinden van 't welcke hy feyt
 dat den gantschen handel hanght, om dat het is de waerde van x ,
 welcke niet gevonden can worden, ten sy dat de vergelijkinge
 ontbonden is, ende dat ick noch, &c. geen generalen Regel to-
 nen can om dat te vinden: 't welck openbaerlick valsch is in
 allerley manieren, ten eersten om dat de waerde van x diemen
 hier soeckt niet en is het absoluyt getal 57, maer het tweenamigh
 $28\frac{1}{2} - \sqrt{263\frac{1}{4}}$ en de rechte wegh om tot dat tweemanigh ghe-
 tal te comen, is door het absoluyt 57 't welek slechter is, niet
 door andere veel ongeschickter, die daer toe gebruyckt worden
 door onsen Autheur in sijn Stel-Regel, gelijk de rechte wegh
 van Rotterdam nae den Hage is door Delft, niet door Englant.
 Ten tweeden om dat den gantschen handel bestaet niet in 't vin-
 den van dit getal 57, maer meest in 't weten hoemen door 't self-
 de het tweemanigh sal kennen. Ten derden is oock valsch
 dat dit absoluyt getal niet gevonden can worden, ten sy dar de
 vergelijkinge ontbonden is, want men vindt eerst het selfde
 door de divisie van 't ledige getal vande vergelijkingh, 't welck
 gemeynlick door verscheyde getalen can gedeelt worden, maer
 men kent het begeerde, door de divisie vande gehele vergelij-
 kingh als daer niet over schiet, ende ick ben verwondert da thy
 dese maniere om een getal te vinden voor quaed dorst achten,
 naedemael by een ghelijcke in sijn principaelste Regel van sijn
 Boeck Fol. 25. gebruyckt, alwaer hy wil dat men sal trecken den
naesten Teerlingh-Wortel uyt het ledige, soodanigh dat het overschot
door drie gedeelt zijnde niet overschiet, want desen naesten Teerlingh-
wortel is het selfde getal dat hy soeckt, ende hy moet dat ghe-
vonden hebben, eer hy can wetē dat het overschot door drie ge-
deelt zijnde, niet overschiet, maer het ware wel te wenschen
 voor hem, dat sijn regel fol. 25. geen meerder gebreck en hadde.

Ten

Ten vierden is oock valsch dat noch mijn, noch, &c. gheen generalen regel bekent is, om sulcken absoluyt getal te vinden, ende hy toont hier in een groote ongeleertheyt, indien hy niet en weet, dat eer hy off ick geboren waren, alle geleerde Mathematici een sulcke Regel gheweten hebben, door de welcke sy ontbinden, de vergelijckinge vande Poligonaelfche getalen, hoe hoogh dat sy sijn, door dien dat de waerde van x daer altijd een rationael getal is, off indien hy dat weet, 'tis een groote onbeschaemtheyt dat hy noch dorst pochen, dat hy my 100 Rijxdaelders sal vereeren, indien ick hem een sulcken regeltje cantonen, &c. niet dat hy sich in eenich perijckel heeft gestelt van die te verliefen, want al hadde ick hem 't selve duysent mael getoont, hy soude daerom niet betaelt hebben, ende hy hadde sijn tijdt oock soo wel ghenomen, dat hoe wel ick hem noch hadde connen antwoorden in 't iaer 1638, soo hy tot Utrecht ware geweest, alwaer men volcht den ouden stijl, soo en konde hy nochtans mijn antwoordt niet ontfanghen hebben inden Hage voor den jare 1639, maer om dat hy daer mede den Leser soeckt wijs te maken, dat geen sulcken Regel is gevonden, sal hy mischien wat te seggen hebben op dien ghemeynen Regel, want hy veracht al 't gene dat ghemeyn is, te weten, hy sal seggen dat als het ledige ghetal van een vergelijckinge door veelderley andere getalen can gedeelt worden, can men niet weten welck het begeerde is, off men moet met verscheyde besoecken, om die vergelijckinge te deelen: maer als men wel weet het gebruyck van dien Regel behoeft men noyt te besoecken door meer als twee off drie op 't hooghste, ende men moet oock soo besoecken niet alleenlick in sijn Regel Fol. 25. welcke seer goet soude wesen, als sy anders geen ghebreck en hadde, maer noch in verscheyde oprechte Arithmetische Regels, gelijk inde divisie selfs, waer in men eerst een *quotient* neemt nae sijn goetduncken ende gissingh, ende 't selfde te veel off te weynich bevindende, besoeckt men 't met een ander. Ick soude oock wel een ander Regel hem daer toe kunnen leeren alwaer sulcx niet en geschiet, maer om dat hy my een vereeringe daer op heeft be-

looft 't is beter dat ick hem eerst hier waerschouwe, dat, indien hy wil wedden, dat ick dit, off yet anders van 't gene ick in dit boecxken geschreven hebbe niet can doen, off bewijzen, moet hy sijn gelt eerst setten in handen van een Professor Matheos van Leyden, off van eenigh ander Academie van dit landt, het welcke sal wesen tot profijt vanden armen, indien ick het winne, ende ick sal oock soo veel setten inde selfde handen, tot sijn profijt, indien ick 't verlies, maer soo langh als hy geldt belooft sonder uyt te geven, salmen dat rekenen by sijne andere ijdele beloften, ende sijn pocchen belachen. Hy heeft noch misfchien op dien Regel te seggen, dat sy niet generael genoeg is nae sijn sin, (hoe wel dat sy oneyndelick dient tot allerley vergelijkingen, alwaer de waerde van x een rationael getal is) door dien dat sy niet en dient tot de andere, alwaer alle de wortelen onghelichickt sijn, ende hy wil ons wijs maken, dat sijne Regels goet sijn tot allerley verghelijckinghen, dit is den Doctor Archiforbus, die alle Moriaen wit can maecken, &c. want daer is niet minder onderscheyt tusschen de vergelijckinghe, alwaer sulcke ghetalen sijn te vinden, ende de andere, als tusschen de ghemaecte vlacken van inckt off swartfel op een wit vel, ende de swartheydt van een ghebo- ren Moriaen, ende ghelijckmen yemandt bespotten soude die niet en wilde datmen zeep-water ghebruyckte om sulcke vlacken aff te wasschen, door dien datmen met het selfde gheen Moriaens can wit maken, alsoo heeft hy gheen reden om niet goet te vinden, datmen ghebruyckt den voorseyden Regel tot de verghelijckinghe, alwaer de waerde van x een rationael ghetal is, tot de welcke sy soo ghemeen is, als het zeep-water tot de vlacken, door dien sy niet dienen can tot de andere, tot de welcke men andere Regels ghebruyckt. Ende het soude vreemt wesen, dat een Doctor, hebbende eenich recept om een geboren Moriaen wit te maken, 't welck oock niet en soude dienen om de ghemaecte inckt-vlacken aff te nemen. Hy nochtans 't selve altiijt daer toe ghebruycken soude in plaetse van zeep-water, ende noyt tot het ander,

ander, niet teghenstaende men hem eenighe Moriaenen toonde diemen geerne wit sonde hebben, ende dat hy ter contrarie sulcke Moriaens aende andere Doctores soude senden om wit ghemaect te worden: Alsoo ben ick verwondert, dat onsen Autheurs Regel generael sijnde om allerley teerlinghs-verghelijckingen te ontbinden, soo hy die roemt, hy nochtans de selve nieuwers toe gebruyckt als tot de verghelijckingen, tot de welcke de gemeynste Regels seer goet sijn, hoe wel dat de sijne gantsch onbequaem is, daer toe ghelijck ick hier boven bewesen hebbe, want in sijn hele Stel-Regel heeft hy niet een exempel van dat gheslacht van verghelijckinghe van x^3 . diemen niet anders can uytspreecken als door de deelinghe van een hoeck in drie ghelijcke, hoe wel bykans alle de Questien door hem te vooren voor-ghestelt, van sulcken gheslacht sijn, ende oock de questie die ick hier aen Iohan Baptista, dat is, aen hem selfs, voor-ghestelt hadde, van welcke Questie hy seght, dat die hem niet aen en gaet, soo dat ick gheloove, als wy wat lachen met den Doctor Arctiforbus, dat het hem oock niet sal aengaen. Ick soude desghelijcx verwondert wesen dat siende, niet een woordt in mijn solutie dat tot sijn nadeel streckte, off dat hy met eenighe reden conde berispen, hy nochtans soo veel iniurieuse woorden teghen my heeft ghebruyckt als hem moghelick is gheweest. Indien ick niet en merckte wat voornemen dat hy heeft gheshadt met sijn Antwerpsch Vraeghstuck, ende hoe miin solutie hem in de wegh is ghecomen: te weten, hy wilde niet alleenlick sich beroemen, dat hy een heel swaer Vraegh stuck hadde ontbonden, ende daer uyt besluyten (ghelijck hy door sijn Iohan Baptista hadde doen schrijven) *dat ongetwijffelt de alderprofijtelickste scientien inde Mathefisis by hem te vinden waren.* Maer hy wilde ooc connen seggen, dat, hebbende verswegen de maniere om een verghelijckinghe van x^3 . ende een ander van x^3 te ontbinden om te sien off yemandt anders deselve soude connen ontbinden, niemant hadde connen antwoorden, maer dat alle de gheleertste hadden moeten wachten

ten nae sijn wonderbaren Stel-Regel, om die van hem te leeren; Ende sonder twijffel hy soude oock in sijn Stel-Regel daer by gevoeght hebben, de maniere om te ontbinden sijn konstighe vergelijckinge van x^3 , gemaect van $x^2 - 6x + 6$; $x + 2$, $x - 3$, $x - 5$, $x + 6$, $x - 10$, ende $x + 11$: door malcanderen gemultipliceert, gelijk des Moriaens boechel van seven servetten op malcander geleght, ende daer door willen bewijfen, dat hy alle vergelijckingen van x^3 . &c. can ontbinden. Hoe wel daer niet minder onderscheyt is tusschen dese ende de andere (al waer de waerde van x geen rationael getal is) als tusschē een boechel van seven servetten gemaect, ende een diemen heeft van geboorte: Maer wetēde geen ander manier tot sulcke vergelijckinge, als de selve die ick in mijn solutie hebbe geschrevē, ende ooc apparentelick de divisie die daer toe moet gedaen worden, hem niet genoegh bekent wesende, heeft hy niet een woordt daer van dorven schrijven, niet tegenstaende dat hy 't selve expressielick be- looft hadde in sijn Wis-konstighe ontbindingh, ende dat heb- bende mijn maniere berispt, hy schuldigh was een beter te toon- en, alsoomen siet dat hy sijn ontbindingh genoemt heeft Wis- konstigh ende volcomen, hoewel dat daer in niet als fauten waren, ende dat het principaelste daer aen manqueerde; dat hy de mijne genoemt heeft *valsche, onwisconstighe, bedriechelick, ongerijmt, een ijdele schijn-Werckingh, ende blinde Weringh, &c.* hoe wel hy niet ter werelt heeft konnen seggen dat waer was, om het selfde te bewijfen, ende dat vande twee verghelijckingen welcke hy belooft te leeren ontbinden in sijn Stel-Regel, de eerste gantsch verkeert leert, ende niet een woordt vande twee- de en spreeckt, waer uyt een yeder can oordelen, van wien, te weten, van onsen Autheur ofte van mijn, men met beter reden seggen mach 't geen in sijn Liedeken gevonden wordt.

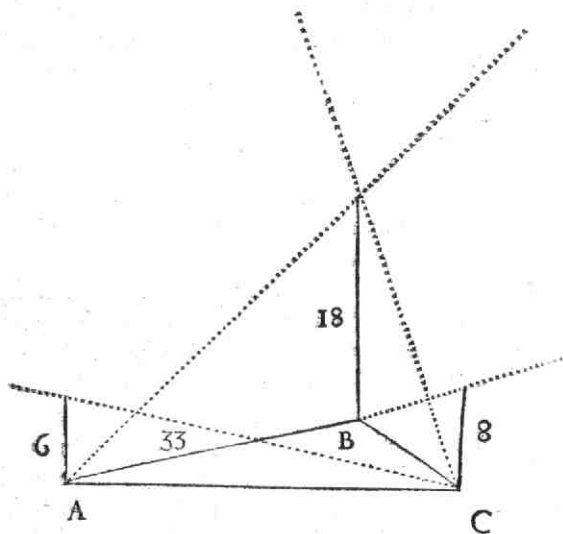
De saeck is by hem wat naer.

Hy spreeckt leugen en geen waer.

Indien ick hem alsoo geantwoordt hadde eer sijn Stel-Regel gedruckt was, wy souden die misschien nemmermeer ghesien hebben, maer om dat ick alles verswege, heeft hy ghedocht dat

dat sijne practijcken noch niemandt bekent waren, ende dat hy my soo dapper hadde aengetaft, dat niemandt meer tegen hem soude dorven schrijven, ofte onderfoecken hoe hy de Moriaens wit maeckte. Ende eenigen tijdt daer nae heeft hy het volgende noch uyt gegeven.:

Problema Astronomicum & Geometricum voorgheftelt door
JOHAN STAMPIOEN d'Jonge *Mathematicus*, re-
siderende in s'Graven-Hage aende uytgevers van het
Antwerpsche Vraegh-stuck.



Synde in den Lenten tijdt, een *Stierman* op een onbekende plaetse in een effen Horizontael ofte Water-pas velt, op eenen morgenstont, als de Sonne claer was schijnende, heeft daer drie stocken van ongelicke lenghte opgerecht in de Loot-ryc. Eerstelick, merckende de schaduwe van den stock A. bevondt die te eyndigen in B, alsoo dat A B lanck was 33 voeten. Een weynich tijds daer nae de Sonne wat hooger zijnde, heeft de

G

Schadu-

Schaduwe van den stock A bevonden te eyndighen in C. Ten derden die van B in C. Ten vierden, soo quam de schaduwē van B te eyndighen in A. Ten laetsten, de Sonne wederom wat verlopende, soo quam de schaduwē vanden stock C te eyndighen in A. Den dagh verloopen zijnde heeft de uysterste vande drie Koningen staende op het beelt van Orion in een rechte linie water-pas bevonden: Ende van stonden aen ghemerckt dat het binnenste der vier Planeetjens die om *Jupiter* lopen eclipserde. Vrage? op wat Polus hooghte, op wat dagh van 't Jaer, op wat ure dat de Son elcke male gheobserveert is, ende oock hoe verre de stocken van den anderen stonden. Midtschaders oock de ware lenghte van de selve plaetse. Als de stock A lanck is 6 voet, B 18 voet, ende C 8 voeten. Antwoordt.

Het ghebeurt nimmermeer dat een die wat weet, hoe weynich dat het oock is, eenige Questien uyt geeft om daer mede te proncken, ende voor geleert geacht te worden, off hy moet ten minsten de selfde selfs comen ontbinden, door dien datmen geen groote konst en behoeft, om een Questie in Algebra te solveren, welcke men selfs ghemaect heeft, ende als men vindt dat yemandt wat heeft voor ghestelt 't welck hy niet en verstaet, soo wordt hy van een yeder veracht, ende voor gheen Mathematicus ghehouden. Maer wat sullen wy dan dencken van onsen Autheur, welcke niet alleenlick heeft getoont dat hy niet een van sijne voorgaende Questien conde solveren, door dien hy niet een en heeft gesolveert in sijnen nieuwen Stel-Regel, hoe wel hy 't selve dickwils te voren beloofft hadde, maer hy bewijst 't selve noch veel beter in dese leste, de welcke hy gebooft heeft, nae een die staet in 't 't weede Boeck *Adriani Metij de historia Astronomica fol. 125.* want hebende daer wat willen veranderen, schrijft hy datmen op een morgenstont de schaduwē van den stock A heeft bevonden te eyndighen in B, 't welck nochtans niet en can geschieden, somen laet staen alle de andere conditien, als 's avonts ontrent elf uyren, soo dat hy den morgenstont in plaetse vanden avont heeft gheschreven, gelijk den Doctōr Archiforbus het hooft in plaet-

in plaetse vande nieren. Ende hy schrijft noch, dat den dagh verlopen zijnde, men heeft gemerckt dat een van de vier Planeetjens die om Iupiter lopen Ecclipsseerde, waer uyt hy vraecht nae de lenghte vande plaetse, alwaer dat gheobserveert is. Ick wil hier niet seggen datmen de lenghte alsoo niet can vinden door de Ecclipses vande Omlopers van Iupiter, als men eerst goede Ephemerides van haren loop ghemaect heeft, 't welck noch onsen Autheur, noch yemandt anders oyt heeft ghedaen, ten sy misschien Galileus, welke 't selve over twee off drie jaren aende Hoogh. Mogh. Heeren. Staten heeft doen presenteren; Ick segghe oock niet dat hy het jaer heeft vergeten by te schrijven, 't welck hier een grootte faute is, niet alleenlick om de observatie van de drie stocken, welke door de beweginge vande Eccliptica alle jaren niet op eenen dagh can vallen, maer veel meer, om dat op een jaer als het binnenste vande omlopers van Iupiter Ecclipsieren sal, de *ortus* off *occasus* vande uytterste vande drie Coninghen sal gheschieden op een jaer in d'een plaetse, op een ander jaer in een ander, ende alsoo in vele jaren allerley lenghte bewijzen: Maer het beste is, dat inde plaetse alwaer de observatie van de drie stocken can gheschieden de Sonne nootfaeckelick inde Middernacht meer als tien graden hoogh moet staen boven den Horizon, ende onsen Autheur doet soo wel, schrijvende datmen daer de omlopers van Iupiter heeft gheobserveert, als den Doctoor Archiforbus, hem beroemde dat hy een man die met kindt was, doen verlossen konde, want als de Sonne 10 graden boven den Horizon staet, soo is 't lich dagh, ende men can geen sterren sien, insonderheyt, geen omlopers van Iupiter, welke soo kleyn sijn, dat sy selfs by nacht niet sonder goede verre kijckers konnen ghesien worden, maer dese fauten gecorrigeert zijnde, can men dit Problema door de Algebra wel ontbinden, ende het gaet niet boven de quadraet Cos, want nemende dat de Sonne beschrijft elcke dagh een Circkel evenwijdigh vanden *Equinoctiael*, ende dat het bovenste van elcke stock is in 't middel-punt des selfden *Equinoctiaels*, gelijkmen

lijckmen altijd neemt in de Gnomonica, om yet Geometric te bewijfen, vintmen dat den *Sinus* vande hoogte des Polus is $\sqrt{1048557} \pm \sqrt{990690115625}$ als den Radius is $\sqrt{2098088}$ soo dat de selfde hoochte des Polus is ontrent 80 grad. 45 min. Ende dat de Tangens vande distantie tusschen den *Æquatore*, ende de plaetse van de Sonne in *Eccliptica* is, $\sqrt{47119625} - 5373$ als den radius is $\sqrt{18046464} - \sqrt{46301184000}$ dat is ontrent 19 graden, ende 27 minuten, 't welck in den Lenten tijdt geschiet nu ontrent den 17^{en} May, waeruyt al de reste licht is te vinden, behalven de lenghte van de plaetse, om de welcke te hebben, naedemael dat het jaer niet en is gegeven, moctmen wachten tot aen't toecomende, ende als dan den 17^{en} May hier off in eenige andere plaetse, alwaer de Sterren konnen ghesien worden, observeren op wat uyre het binnenste der vier Planeetjens van Iupiter *Ecclipsen* sal, ende daer nae calculeren in welke lenghte de uyerste van de drie Coningen (staende op het beelt van Orion) in den selfden tijdt sal opgaen, en oock in welke hy sal onder gaen, want het sal in die twee lenghten konnen gheschieden (wel verstaende, als den *Observator* soodanigh is, dat hy de Sterren by daegh can sien) ofte oock in meer plaetsen, ofte in geen, door dien dat het binnenste vande Omlopers van Iupiter altemets meer als eens, en altemets niet eens in een dagh can *Ecclipsen*, alle 't welke claerlick bewijst, dat onsen *Autheur* niet geweten en heeft wat hy voorstelde. Staet te bemercken datmen soo veel ofte meer ongerijmtheyt soude konnen ontdekken, in 't ontleden van alle andere sijne Voorstellen in 't besonder, als men in dese aenghewesen heeft, indien men des *Lefers* ghedult niet schroomde te misbruycken. ende den tijdt niet beter en wist te besteden. Ende eyndelick inden tegenwoordigen jaere 1639, is den ghewenschten *Stel-Regel* in *Druck* gecomen, welke overlesende, in plaetse van eenighe nieuwe wetenschappen, off dingen de welke strecken soaden tot stichtinge ende vorderlicke leeringen, hebbe ick niet nieuws daer in bevonden, off het is valsck; ende niet van anderen eerst gheschieven, off
het

het is onvolcomen ende verdonckert, soo datmen geen onnutter Boeck soude kunnen schrijven, gheliickmen claelick hier boven heeft connen sien; ende daerenboven hebbe ick oock ghemerckt, dat daer inne vele valsche beloften ende andere Quacksalvers practiicken ghebruyckt worden, om de Lesers wijs te maecken, dat onsen Autheur veel meer weet inde Mathesi als yemandt anders, soo dat alle die begerigh sijn om yets te leeren moeten by hem gaen, dat is, moeten haer gelt en tijdt verquisten: ende dat het quaedste, is vele valsche grillen van hem hooren, door de welcke sy onbequamer sullen worden om daer nae de waerheyt te kennen, als die ghene die noyt gheleert hebben. Door welcke oorfaeck ick ghedocht hebbe dat ick schuldigh was dit te schrijven, ende een yeder daer van te waerfchouwen, want ick weet dat onsen Autheur soo weynich gheacht is van alle de geleertste, welcke dit veel beter als ick hadde connen doen, datmen onder haer niet een sal vinden, die hem daer mede wil bemoeijen, ende ondertusschen souden eenighe andere lief-hebbers van de Mathesi, lichtelick kunnen bedrogen worden door alle sijn beloften. Want alle menschen die vroom sijn, ende die niet souden willen liegen, off oock niet kunnen sonder schaemroot daer van te worden, sijn natuerlick ghenegen om te gelooven, t gene yemandt heel vastelick sonder eenighe vreesse off schaemte verseeckert waer te wesen, in sonderheydt soo langh als niemant t selve teghen en spreect. Iae oock dickwils de kloeckste en verstandichste sijn daer mede eerder bedrogen als de andere, door dien de selve, Wetende dat sy beter de waerheyt souden kunnen ontdecken, indien sy t souden willen onderfoecken, niet en ghelooven datmen haer soo seer sal soecken te bedrieghen. Ende daer uyt komt, dat alle Quacksalvers, hoe weynich geleert sy oock sijn door die eenighe konst dat sy stoutelick connen liegen, segghende, dat sy veel weten, &c. altijdt meer te doen krijghen als de aldergheleerste Doctores, die haer met de Quacksalvers konst niet behelpen willen. Maer wie isser oyt in de werelt gheweest, die

hem daer mede meer ghesocht heeft te behelpen als onsen Auteur, van sijn eerste ionckheydt aff ons altijd beloofft heeft *sijn groot Werk van de Hoogh-loffelike Konst Algebra, &c.* sich heeft beroemt, dat hy de schriften van verscheyde gheleerde Mathematicos hadde gecorrigeert, die verscheyde questien voorghestelt, ende altijd veracht heeft alle t gene andere hadden ghevonden, die verscheyde Placcaten aen-gheslagen heeft, waer in hy beloofde alle Mathematiscche ende dies aenpalende konsten met oneyndigh meer andere, &c. te leeren: ende ten lesten die sijn Stel-Regel, waerdoor hy seyt, dat alles gevonden wordt inde Wis-konst wat vindtbaer is, &c. in t alderbeste pampier, met de alderschoonste letters, ende costelickste figueren heeft laten drucken, die daer by vele Gedichten tot loff der *Weergadinghlose vindingh, der noyt als nu ghevonden, der langh-gbewenschte dienst-rijcke noyt bedachte, doch nu gevonden Nieuwe Stel-Konst, &c.* heeft doen setten, ende hem daer in de eerste vinder der *Nieuwe Stel-Konst, den op-bouwer der Mathematiscche ende dies aenpalende Wetenschappen, den Hoogh-gheleerden Wis-konstighen, onvergelykelicken hoogh-dravenden Mathematicus, &c.* doet noemen: Die t selve Boeck aen den Alderhooghsten Prince die hier van ons bekend is, toe-ge-eygent heeft. Ende gelijk eenige gaen sweeren op het Heylige Evangelium, om soo veel te beter haer valschen Eedt, te doen gelooven, alloo in den Toe-eygingh-Brief aen sijne Hoogheyt dese woorden geschreven heeft. *Maer ghemerck de Algebra by alle de ghene die voor desen daer in ghearbeydt hebben, soo is behandelt, dat, hoe wel by de selve voort-gebracht sijn speculatiën die wel niet onaerdigh en sijn, nochtans voor soo veel de voornaemste deelen van de selfde Konst belanght, ende waer in de ontbindinghe van t begeende meest bestaet, door haer schriften niet can ontbonden worden; ende dat ick door Godes genade gevonden hebbe den generalen middel om niet in speculatiën, maer metter daet, ende in t Werk selfs, alles te ontleden, ende te ontvouwen wat uyt Wis-Konstige Werckingh eenichsints inde Wis-Konst, hoe hoogh t selve oock soude moghen gaen, can voort komen, doch alles op grond van Wis-*
Kon-

Konstigh bewijs: ende over sulcx oock te vinden inde Wis-Konst wat vindtbaer is, &c. Wat vreemde visevaseryen sal hy niet dorven in't secreet sijne discipulen wijs maecken, naedemael dat hy hem niet en schaemt in't aldergrootste licht, alwaer hy oyt soude konnen staen, sulcke daer gheen schijn en is van waerheydt voort te brengen. Ende in't beginfel van't Boeck Fol. 2. *Maer daeren is niemendt (schrijft hy) mijns Wetens, oyt gevonden gheweest, nochte vande oude, nochte van ghene die haer ghevolgt sijn tot dese tydt toe**, die volcomen een eenighen generalen * *Abuys.* Reghel op eenigerley voorval van verghelyckingen inden Teerlingh-Stel-Regel, heeft gevonden, veel min * *die generalick alle voorval-* * *Abuys.* len van de verghelyckingen die inde Teerlingh Stel-Regel komen, ende noch min * *die noch verder ende hooger gaen, heese komen ont-* * *Abuys.* binden. Twelck nochtans soodanigh is, dat daer in de * *eenige vol-* * *Ismaer* comentheydt vande Algebra, ofte van dit voorseyde uytnemende mid- *een deel* del om alles in de Wis-Konst te vinden, is bestaende; ende 't welck *daer van* het ghene is, dat wy in dit teghenwoordighe Werck voor-ghenomen hebben te toonen, * *by ons ghedonden te sijn, niet in schijn ofte waen,* * *Hier is* (want dat is verre buyten de eygenschap van alle Wis-konstige Hand- *het groot-* lingen) maer op sulcke maniere, dat, noch * *wy van ons eygen werck,* *ste abuys* * *noch andere die dit selve sullen onderfoecken, als * bestaende alles in* * *Abuys.* volkomen Wis-Konstigh bewijs, in't alderminste daer aen sullen heb- * *Abuys.* ben te twijffelen. * *Abuys.*

Door dese ende dierghelijcke Praetijcken soude hy lichtlick eenighe lief-hebbers konnen bedrieghen, indien niemant op sijn werck hadde willen letten, ende de waerheydt bekendt hebbende daer van de andere waerschouwen; 'twelck ick vertrouwe hier soo ghedaen te hebben, dat, noch wy van ons eyghen werck, noch andere die dit selve sullen onderfoecken, als bestaende alles in volcomen Wis-konstigh bewijs, in't alderminste daer aen sullen hebben te twijffelen.

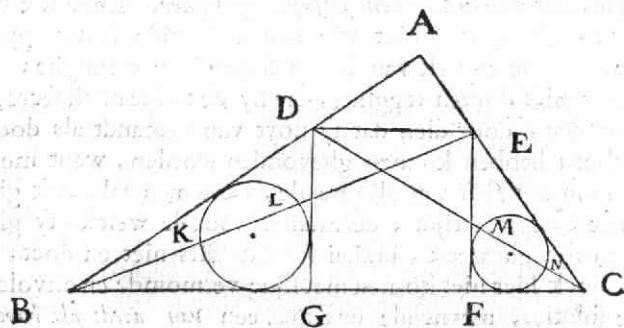
Ick denck wel, dat, soo haest als hy dit ghelesen sal hebben, hy vastelick verseeckeren sal dat hy op alldes wel can antwoorden, dat alle 't ghene ick geschreven hebbe maer leugens sijn; dat hy dat soo claerlick sal bewijfen, dat ick selfs sal moe-

ten bekennen, dat ick sijn Stel-Regel niet hebbe konnen verstaen, ende dat ick by hem eerst behoorde te komen leeren, volgens het leste Gedicht van sijn Boeck.

Indien ghy daer in vindt, dat u verstant passeert
Die u dees deucht nu doet, het nut een yeder leert.

Hy sal oock misschien sijn nieuwe Druckerye in't werck stellen om eenige injurieuse woorden, dreygementen, lasteringen, &c. tyt te stroyen, want dat is sijn manier. Maer hy sal niet lichtelick met een redelick antwoordt voor den dach komen: ick wil segghen, met een antwoordt, alwaer hy door redenen sal soecken te toonen, dat ick hem met onrecht beschuldicht hebbe. De oorfaecken om de welcke hy dat niet sal doen, sullen nae sijn segghen niet anders wesen, als dat hy de tijdt niet sal hebben, ofte dat hy sijn antwoordtwil setten in een groot Boeck, alwaer hy van veele andere dingen handelen sal, ofte dat al't ghene ick gheschreven hebbe, van te kleynen importantie is, ende soo openbaerlick valsch, dat het onnoodigh is dat hy antwoordt, dat hem verdriet te lesen, ende noch veel meer afkerigh is te schrijven, dingen de welcke niet en strecken tot stichtinge off vorderlicke leeringhe, &c. Misschien sal hy oock by de ghenen die my niet en kennen, segghen: dat ick mijn schult hebbe bekent, dat het my wel berouwen is, dat ick hem met sulcken onrecht hadde willen berispen, dat hy hem heeft laten verbidden, dat hy barmhartigh is. Ofte, indien hy komt te antwoorden (naer sijn manier met redenen,) t selve sullen maer donckere en verwarde schijnselen van redenen wesen, alwaer hy met een *hier op de gbetalen gbevolgt*, ofte *van aerdt als boven*, ofte, *een druck-faute*, &c. sal soecken de Lesers te verblinden, ende sijn credit noch te hehouden met veel beloovende titels, hoogh-clinckende ghedichten, schijn-heyliche Voor-redens, &c. segghende, dat, *de geleertste sijn altijd diemen meest benijdt*, want *Konst baert nijd*, *Ars non habet inimicum nisi ignorantem*, maer dat de *vermaninge des Wijsemans*

semans in hem plaats gegrepen heeft, &c. T welck hem alles niet veel sal helpen, want men weet dat de onwetenste Quackfalkers, soo wel als hy, sulcke redenen soude kunnen ghebruycken, Maer ick wil hem hier gheleghentheydt gheven om veel beter te kunnen antwoorden, ende met een te bewijfen, dat ick hedroghen ben gheweest, als ick ghedocht hebbe, dat hy de Algebra niet enwiste. De twee principaelste Questien die hy oyt heeft voorghefelt sijn, die van de schaduwe van de drie Stocken, van de welke ick hem het facit hier hebbe ghegeven. En de volghende, welke hy veele jaeten langh, over al heeft ghestroyt.



Inden Recht-hoeckighen drie-hoeck A B C, is ingheschreven het Viercant D E F G, met de twee Circkels K L, M N, door de welke sijn ghetrocken twee rechte linien vande Hoecken, als E B, ende D C, ende de deelen van deselinien inde Circkels begrepen sijn ghegeven, te weten, het deel K L doet 7, ende M N doet 5. Hy vraeght naer dese reste.

Waer op ick weet datmen hem over ses jaren heeft gheantwoordt, dat d'eene zijde vanden Drie-hoeck was tot

H

d'an-

d'ander, ghelijck een tot de waerde van x uyt dese vergelijkinghe $4900x^6. \mp 4899x^5. \text{ ghelijck } 2354x^4. \mp 16858x^3. \mp 9458xx \mp 429x \text{ --- } 4900.$ waer uyt de reste openbaer is.

Nu tot een proeve dat hy niet heel onghleert en is, ende dat hy niet altijd en lieght, als hy hem beroemt yet te weten, begeer ick van hem niet anders, als dat hy sal segghen in wat maniere men dese twee solutien heeft kunnen vinden, off indien hy seyt datse niet goet en sijn, soo moet hy dat selfs Wisconfigh bewijfen, toonende den wegh om beter te vinden. Ick weet niet wat uytvlucht hy sal kunnen bedencken om dit niet te doen, want hy sal niet kunnen segghen, dat, *die Questien hem niet aen en gaen, off de solutie van hem niet begeert en werde, door dien sy van hem selfs sijn ghekomen.* Ende ick begeer de ontbindinghe niet van Iohan Baptista Antwerpensis, maer, namentlick van Iohan Stampioen d'Ionghe; Hy sal oock niet dorven segghen, dat hy de selfde noch secreet wil houden, door dien dat sy noyt van yemandt als door hem alleen hebben kunnen ghevonden worden, want men geeft hem het *facit* van alle beyde, ende men sal oock gheven nae eenighen tijdt, de manier door de welcke sy ghevonden sijn gheweest, indien hy dat selfs niet en doet; hy moet oock hier niet komen met sijne vermomde en onvolcomene solutie, meynende ons met een *van aerdt als boven*, off yet sulcx te pajen, want sulcke subtielheden sijn nu soo bekent, datmen soo veel te meer met hem soude lachen, ghelijckmen oock wel lachen sal, indien hy wat anders wil antwoorden, sonder de begheerde solutie by te brenghen, belovende die te gheven op een ander tijdt, dat is, Als Ulenpiegel sal vlieghen. Soo dat, indien hy de selfde niet en weet, ende oock geen redelick antwoord en can geven op alle 't ghene dat ick hier gheschreven hebbe, soo sal het best voor hem wesen, dat hy hem niet meer en bemoeyt met den Mathesin, de welcke, ghelijck hy wel weet te segghen, *te edel is om*

is om door ijdele schijn - werckings besootelt te worden, ende sy en draeght gheen mom-aensicht. Maer hy mach hem wel houden aen sijn Nieuwe Druckerye, alsoo ick hoore dat hy hem daerinne alrede oock beroemt ghevonden te hebben, een bysondere Konst, om roode ende swarte letters met malscanderen te drucken, indien het soo is, hy sal veel gelt kunnen winnen met Almanacken te vercopen.

F I N I S.

